

OPINNÄYTETYÖ

Kohti vastuullisia tapahtumia

Tampereen tapahtuma-alan nykytila ja ohjauksen kehittäminen

Jessica Stortz

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

1/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijä: Jessica Stortz

Opinnäytetyön nimi: Kohti vastuullisia tapahtumia. Tampereen tapahtuma-alan nykytila ja ohjauksen kehittäminen.

Sivumäärä: 57 ja 5 liitesivua

Työn ohjaaja: Minna Hautio

Työn tilaaja: Tampereen kaupunki, elämystalouden kehitysohjelma

---

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Tampereella tapahtumia järjestävien tahojen vastuullisuusosaamisen nykytilanne sekä kartoittaa toimijoiden tarve Tampereen kaupungin tarjoamille ohjaukselle ja ohjeille liittyen vastuullisen tapahtumatoiminnan kehittämiseen. Opinnäytetyön tilaaja on Tampereen kaupungin elämystalouden kehitysohjelma. Työn tarve pohjaa Tampereen kaupungin strategiaan edistää vastuullista elämystaloutta alueella. Elämystalouden laaja kokonaisuus rajattiin työssä koskemaan ainoastaan tapahtumia, ja vastuullisuudesta tarkasteltiin ainoastaan ekologista ja sosiaalista kestävyyttä.

Työn tietoperustassa tarkasteltiin, mitä Tampereen kaupunki jo tekee vastuullisten tapahtumien edistämiseksi sekä käsiteltiin vastuullisuuteen, kestävyYTEEN ja kestäväään kehitykseen liittyviä määritelmiä ja käsitteitä. Osiossa pureuduttiin vastuullisuuteen myös liiketoiminnan näkökulmasta, ja käytiin läpi konkreettisia vastuullisempia valintoja tapahtumia järjestettäessä. Tutkimusmenetelminä aineistonkeruussa käytettiin kyselyä, teemahaastattelua sekä dokumenttianalyysiä, ja tutkimustulokset analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Kyselyllä kartoitettiin tapahtumajärjestäjien vastuullisuustyön nykytilannetta, jota syvennettiin tarkemmin haastatteluiden avulla. Dokumenttianalyysillä haettiin vertailupohjaa muiden kuntien vastuullisuusohjeiden tilanteesta suhteessa Tampereen kaupungin ohjeisiin.

Opinnäytetyön johtopäätökset osoittavat, että Tampereen alueen tapahtumatoimijoiden vastuullisuustyön nykytila on hyvällä pohjalla. Toimijat pääsääntöisesti tunnistavat ja ymmärtävät vastuullisuuden ja kestävyYDEN käsitteet ja kokevat vastuulliset valinnat tärkeiksi. Huomionarvoisena näyttäytyy kuitenkin se, etteivät kaikki tunnista kehitettävää vastuullisuustyössään eikä vastuullisuus näy suoraan konkretiana saavutettavuuden eri ulottuvuuksia lukuun ottamatta.

Opinnäytetyön lopputuotoksena syntyivät toimenpide-ehdotukset tapahtumajärjestäjien vastuullisuustyön edistämiseksi. Ehdotukset liittyvät tapahtumatoimijoiden vastuullisuustoimenpiteiden seurantaan, kaupungin ohjeiden sisältöihin ja muotoon, ohjeiden tehokkaaseen markkinointiin sekä erilaisten kannustimien kehittämiseen.

Asiasanat: tapahtumatuotannot, vastuullisuus, kestävä kehitys, ohjeet

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Jessica Stortz

Title: Towards Responsible Events. The Present State of Event Production in Tampere and Improving Guidance.

Number of Pages: 57 and 5 attachment pages

Supervisor: Minna Hautio

Commissioned by: The City of Tampere, Experience Economy - Creative Ecosystem Development Program

---

This thesis seeks to find out the present state of responsibility in event production in Tampere and to investigate the need for guidance offered by the City of Tampere for improving responsibility in producing events. This thesis was commissioned by the City of Tampere and specifically by Experience Economy - Creative Ecosystem Development Program. The need for the thesis is based on the city's strategy to enhance responsible experience economy in the region. Due to the extent of experience economy and responsibility the research was delimited to events and ecological and social responsibility.

The theoretical part of the thesis examines the measures the City of Tampere has already taken in enhancing responsible events and covers the definitions of the topics of responsibility, sustainability and sustainable development. It looks at responsibility also from the business point of view and gives concrete examples of responsible choices in event production. The research data was gathered by a survey, thematic interviews and document analysis and analysed using content analysis. The survey aimed to gather information about the present situation of event organisers' responsibility work which was then specified through the interviews. The document analysis showed how other municipalities guide event producers towards more responsible events in comparison to the City of Tampere.

The findings of the research indicate that the work towards responsible events in Tampere is on a good level. The event producers recognise and understand the principles of responsibility and sustainability and consider responsible choices important. However, the research points out that not everyone recognises improvement possibilities in their work and apart from accessibility issues the principles of responsibility are not followed by actions.

As a result of the thesis there were six development proposals formed to enhance responsible events. The proposals included the surveillance of responsible measures, contents and presentation of the city's instructions, efficient marketing of the guidance package and developing various incentives.

Keywords: event production, responsibility, sustainable development, guidance

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TAMPERE VASTUULLISTEN TAPAHTUMIEN MAHDOLLISTAJANA	
	9	
	2.1 Tampereen strategian pääpiirteet	9
	2.2 Elämystalouden kehitysohjelma	10
	2.3 Kaupungin vastuullisuustoimenpiteiden nykytilanne.....	11
3	KESTÄVYYDEN KÄSITTEET.....	15
	3.1 Kestävä kehitys	15
	3.2 Ekologinen kestävyys	18
	3.3 Sosiaalinen kestävyys	19
4	VASTUULLISET TAPAHTUMAT.....	20
	4.1 Sosiaalisesti vastuullinen liiketoiminta.....	20
	4.2 Tapahtumien sosiaalinen vastuullisuus.....	22
	4.3 Tapahtumien ekologinen vastuullisuus.....	24
5	KÄYTETYT TUTKIMUSMENETELMÄT	28
6	AINEISTON ANALYYSI	32
	6.1 Nykytila kyselytutkimuksen valossa	32
	6.1.1 Oman osaamisen tunnistaminen ja vastuullisuustyö.....	32
	6.1.2 Ohjeet ja Valitse vastuullisemmin -palvelu.....	34
	6.2 Haastatteluilla syvemmälle syihin	35
	6.3 Dokumenttianalyysi.....	39

7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	43
	7.1 Tapahtuma-alan vastuullisuustyön nykytila	44
	7.2 Toimenpide-ehdotukset	46
8	POHDINTA.....	49
	LÄHTEET	53
	LIITTEET	58

1 JOHDANTO

Vastuullisuus on kasvanut olennaiseksi osaksi yhteiskuntamme hyvinvointia, työkuultuuria ja vapaa-aikaa. Vastuullisuutta tarkastellaan tarkemmin ja vaaditaan äänekkäämmin entistä enemmän. On ymmärretty, että toimiin on ryhdyttävä elinolojen turvaamiseksi sukupolvelta toiselle (Suomen YK-liitto 2022). Vastuulliset valinnat ovat useille tärkeitä ja usein ne sisältyvät myös yritysten ja organisaatioiden arvopohjan myötä strategiaan (Elinkeinoelämän keskusliitto 2022). Vastuullisuus on hyvää vauhtia kehittymässä organisaatioiden kilpailuvaltista oletusarvoksi. Monimuotoinen ja tiedostava yhteiskunta voi hyvin ainoastaan, jos sen toiminta on niin ekologisesti, taloudellisesti kuin sosiaalisestikin vastuullista ja kestävää.

Opinnäytetyön tilaaja on Tampereen kaupungin elämystalouden kehitysohjelma, jonka tavoitteena on tuoda yhteen elämystalouden eri aloja, osajia ja yrityksiä ja tukea elämystalouteen kuuluvien alojen järjestelmällistä kehitystä. Tampereen kaupunkiseutu on nopeasti kehittyvä ja alati kasvava tuhansien erilaisten tapahtumien alusta. Tampereen kaupunkia johdetaan vuosille 2021–2030 laaditulla strategialla, johon sisältyy vahva sitoumus edistää YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaa sekä tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä. Strategiaa toteutetaan kehitysohjelmien avulla, ja tämän vuoden alussa käynnistynyt elämystalouden kehitysohjelma toteuttaa näitä strategian osa-alueita elämystalouden viitekehyksessä ja vahvistaa näin kaupungin vetovoimaa luovien ihmisten kotina ja vastuullisena tapahtumakaupunkina. (Tampereen kaupunki 2021a, 21–22; Tampereen kaupunki 2022a, 5.) Tämän elämystalouden kehitysohjelmalle tehtävän opinnäytetyön tarve pohjaa Tampereen kaupungin strategiaan. Opinnäytetyö liittyy elämystalouden kehitysohjelman kahdentoista työpaketin kokonaisuudesta valittuun yhteen työpakettiin, jonka konkreettisilla toimenpiteillä vahvistetaan vastuullista elämystaloutta kaupungissa. (Tampereen kaupunki 2022a, 21.)

Tässä työssä elämystalouden laaja kokonaisuus on rajattu koskemaan ainoastaan tapahtumia. Tampereen kaupungin yhtenä tavoitteena on Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartan mukaisesti edistää vastuullisten tapahtumien järjestämistä ja tapahtumakäytössä olevien alueiden ja alustojen hallinnointia kehittämällä ohjeistuksia kestäväää kehitystä tukeviksi (Tampereen kaupunki 2020, 98). Kaupungin tapahtumatoiminnan strategisten suuntaviivojen (Tampereen kaupunki 2022e, 18) painotusten mukaisesti työssä on keskitytty tarkastelemaan vastuullisuutta ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden viitekehyksessä rajaten taloudellisen kestävyuden työn ulkopuolelle.

Tampereen kaupunki kertoo haluavansa edistää sidosryhmissään kestäväää ja vastuullista toimintaa, johon on omassa strategiassaan sitoutunut. Kaupunki toteuttaa ja tarjoaa yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa useita vastuulliseen matkailuun ja tapahtumatoimintaan liittyviä kehityskokonaisuuksia ja lisäksi kaupungilla on ohjemateriaalia vastuullisen tapahtuman järjestämiseen ja kestävyyskriteeristö tapahtumapaikoille. (Tampereen kaupunki 2022a, 21.) Ohjeiden ja kriteeristöjen olemassaolosta huolimatta tilaaja on huomannut, että Tampereen alueen tapahtumajärjestäjät eivät ole laajasti ryhtyneet vastuullisuustoimenpiteisiin eivätkä ne ole aktiivisesti liittyneet Visit Tampereen kanssa yhteistyössä kehitettyyn Valitse vastuullisemmin -palveluun. Tämä huomio on herättänyt tarpeen tutkia syitä kyseiseen ilmiöön tässä opinnäytetyössä. Lisäksi kaupungin tapahtumaluvan myöntämisperusteet muuttuvat ensi vuoden alusta siten, että osa kestävyyskriteereistä muuttuu suosituksista lupaehdoiksi. Varmistaakseen kaupungin monipuolisen tapahtumatoiminnan jatkumisen on kaupungin järkevää valmistaa tapahtumatoimijoita tähän muutokseen ja ohjata heitä kestävämpiin toimintamalleihin.

Opinnäytetyön tavoite on selvittää Tampereella tapahtumia järjestävien tahojen vastuullisuusosaamisen nykytilanne. Lisäksi tavoitteena on kartoittaa niiden tarve Tampereen kaupungin tarjoamalle ohjaukselle ja ohjeille liittyen ekologisesti ja sosiaalisesti kestävään toiminnan kehittämiseen. Kaupunki tarkentaa ja priorisoi tarvittavat toimenpiteensä opinnäytetyön selvityksen pohjalta. Työn tavoitteena on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Miten Tampereen tapahtumajärjestäjät edistävät sosiaalista ja ympäristö vastuullisuutta toiminnassaan?
- Kuinka kaupungin ohjeet vastuullisen tapahtuman järjestämisestä koetaan, ja miten niitä ja aiheeseen liittyvää ohjausta voitaisiin kehittää?

Opinnäytetyön tuotoksena laadin toimenpide-ehdotukset Tampereen kaupungille tapahtumateollisuuden toimijoiden vastuullisuusosaamisen edistämiseksi. Laadin ehdotukset mahdollisimman konkreettisiksi, jotta niitä voidaan aidosti hyödyntää jatkossa. Toimenpide-ehdotukset toimivat rakennusmateriaalina erilliselle työkalupakille, joka voidaan antaa kaupungin sidosryhmien käyttöön suunniteltaessa henkilöstön kouluttautumista ja kehittämistä kohti vastuullisempia tapahtumia.

Opinnäytetyö on tapaustutkimus, jossa on laadullinen tutkimusote. Tutkimusmenetelminä aineistonkeruussa käytän kyselyä ja dokumenttianalyysiä nykytilan selvitystyössä ja haastattelua

syventämään ymmärrystä nykytilasta ja ohjauksen tarpeista. Tutkimustulokset analysoin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla.

2 TAMPERE VASTUULLISTEN TAPAHTUMIEN MAHDOLLISTAJANA

2.1 Tampereen strategian pääpiirteet

Tampereen kaupungin toimintaa ohjaa vuoteen 2030 tähtäävä strategia, jonka pohjalta kaupunkia johdetaan ja kehitetään strategisesti. Lisäksi toimintaa ohjaa Anna-Kaisa Iksen vuosille 2021–2025 laadittu pormestariohjelma Ihmisten Tampere – mahdollisuuksien kaupunki. Strategiassa konkretisoituu pormestariohjelmassa linjattu tavoite vahvistaa kaupungin vetovoimaa kulttuuri- ja tapahtumakaupunkina sekä kasvattaa ja edistää luovien alojen toimintaa. Lisäksi pormestariohjelmasta nousee pyrkimys olla suunnannäyttäjä tulevaisuuden ratkaisuissa ja ekologisesti kestävästä sekä sosiaalisesti vastuullisen ja yhdenvertaisen kaupungin rakentamisessa. (Tampereen kaupunki 2021a, 21; Tampereen kaupunki 2021c, 20, 23, 25.)

Kaupungin strategian painopisteinä ovat yhdenvertaiset yksilöt, tekevät yhteisöt, hiilineutraalit teot sekä tulevaisuuden edelläkävijyys. Strategiassa mainitaan, että yhdenvertaisuudella mahdollistetaan jokaiselle hyvän elämän edellytykset koulutuksen, työllistymisen, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan osa-alueilla. Tekevät yhteisöt vahvistavat ja korostavat yhteisöllisyyttä hyvinvoinnin, luovuuden ja innovatiivisuuden synnyttäjänä, joten tekemistä tuetaan ja mahdollistetaan onnistumaan tuomalla eri toimijoita yhteen. Strategian mukaisesti tavoitteena on kannustaa tekemään kestäviä valintoja elämän kaikilla eri osa-alueilla ja tukea vastuullisia valintoja edistäviä kokeiluja. Kaupunki kertoo, että rohkeat tulevaisuuden ratkaisut mahdollistavat kaupunkilaisille laadukkaan koulutuksen ja houkuttelevat kansainvälisiä osaajia, jolloin syntyy vahva tieteen ja osaamisen keskittymä tarjoamaan monipuoliset työelämän mahdollisuudet. (Tampereen kaupunki 2021a, 4, 6, 9, 12, 15.)

Kestäväan kehitykseen liittyen Tampere on sitoutunut edistämään YK:n kestäväan kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaa, joka tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä hyvinvoinnin turvaamiseen ympäristölle kestäväällä tavalla. Toimintaohjelmassa on 17 tavoitetta, joista Tampereen kaupunki edistää erityisesti kymmentä, jotka pyrkivät terveyteen ja hyvinvointiin, hyvään koulutukseen, ihmisarvoista työtä ja talouskasvua kohti, kestäväan teollisuuteen, kohti innovaatioita ja infrastruktuuria, eriarvoisuuden vähentämiseen, rakentamaan kestäviä kaupunkeja ja yhteisöjä, vastuulliseen kuluttamiseen, ilmastotekoihin, maanpäällisen elämän parantamiseen sekä yhteistyöhön ja kumppanuuteen. (Tampereen kaupunki 2021a, 22.)

Tampere sijoittuu maailmanlaajuisessa tapahtuma- ja matkailukohteiden kestävyyttä vertailevassa GDS eli Global Destination Sustainability -indeksissä Pohjoismaiden keskitasolle (GDS 2022; Tampereen kaupunki 2022a, 21). Kaupunki on näin ollen kohteena jo hyvällä pohjalla, mutta toiminnassa on vielä kehitettävää.

2.2 Elämystalouden kehitysohjelma

Tampereen kaupungin strategiaa toteutetaan erilaisilla kehitysohjelmilla, joiden tavoitteena on saada aikaiseksi merkittäviä strategisia muutoksia (Tampereen kaupunki 2021a, 21). Elämystalouden nelivuotinen kehitysohjelma käynnistettiin vuoden 2022 alussa vahvistamaan Tampereen kaupungin vetovoimaa tapahtumakaupunkina ja luovien alojen keskittymänä. Elämystaloudella tarkoitetaan tässä yhteydessä luovien alojen osaamisen ja liiketoiminnan kokonaisuutta sekä kaupungin tarjoamia elämyksiä tapahtuma-, kulttuuri-, matkailu-, AV- ja pelitoimialoilla. Kehitysohjelman tarkoitus on koota yhteen lukuisat luovien alojen sekä elämystalouden hajallaan olevat kehitystoimenpiteet ja kohdistaa ne tunnistetuille ja strategisesti valituille painopistealueille. Kehitysohjelma pyrkii edistämään

- av-alan ekosysteemin kehitystä sekä kaupungin vetovoimaisuutta kongressien, tapahtumien sekä av-tuotantojen lokaationa,
- kulttuuri-, tapahtuma-, kaupunki- ja luontomatkailun osuutta Tampereen elämystaloudessa,
- kongressi- ja yritystapahtumien hankintaa,
- vuorovaikutusta kaupunkikehityshankkeiden ja kulttuuritoiminnan välillä sekä
- vuoden 2026 kulttuuripääkaupunkihaun aikana syntyneitä materiaaleja, yhteistyötä ja kehitysideoita yhteistyössä Pirkanmaan muiden kuntien kanssa.

Lisäksi kehitysohjelmassa halutaan panostaa luovien alojen kehitykseen ja koulutustarjontaan sekä mahdollistaa työtilojen ja yhteistyön tapoja kulttuurialan tekijöille ja yrittäjille. (Tampereen kaupunki 2022a, 5, 7, 9.)

Elämystalouden kehitysohjelman strategiset kytkökset liittyvät Tampereen kaupungin strategian painopisteistä tekevien yhteisöjen ja tulevaisuuden edelläkävijyyden kokonaisuuksiin (Tampereen kaupunki 2022a, 4). Kehitysohjelman toimintaa kuvaamaan on nostettu Tampereen strategiasta (2021, 9) kolme olennaista ajatusta:

- Olemme luovien ihmisten koti. Tampere tunnetaan kansainvälisen tason tapahtumien ja kulttuurin keskittymänä. Houkuttelemme elämysten äärelle ympäri vuoden.
- Luomme yrittäjille ja yrityksille parhaat puitteet onnistua. Tuemme yritysten syntyä, kasvua ja kansainvälistymistä tuomalla eri toimijat yhteen.
- Toimimme luotettavana kumppanina ja yhteisen tekemisen mahdollistavana alustana.

Elämystalouden kehitysohjelman tavoitteet on jaettu kolmeen konkreettiseen työpakettiin, jotka on edelleen jaettu omiin alaryhmiinsä. Työpakettien painopisteet ovat

1. osaamisen kehittämisestä osaamiskeskittymäksi,
2. kehittyvästä ympäristöstä uutta liiketoimintaa ja
3. tapahtumista ja elämyksistä kaupungin vetovoimaa. (Tampereen kaupunki 2022a, 11.)

Opinnäytetyö liittyy elämystalouden kehitysohjelman ensimmäiseen työpakettiin, jonka toimenpiteiden tavoitteena on vastuullisen elämystalouden vahvistaminen. Kaupungin tavoitteena on konkreettisesti turvata tapahtuma-alan ekologisesti ja sosiaalisesti vastuulliset toimintaedellytykset sekä edistää toimijoiden vastuullisuusosaamista. Kaupunki pyrkii kyseisen työpaketin avulla johtamaan elämystalouden kestävyyttä suunnitelmallisesti ja yhteistyössä koulutus- ja yrityskehityksen kanssa tähdäten tavoitteeseen hiilineutraalista Tampereesta 2030 vuoteen mennessä. (Tampereen kaupunki 2022a, 21.)

2.3 Kaupungin vastuullisuustoimenpiteiden nykytilanne

Tampereella järjestetään vuosittain tuhansia erilaisia ja eri kokoisia tapahtumia, joissa vieraili ennen pandemia-aikaa Tampereen tapahtumien vaikuttavuusarvioinnin mukaan keskimäärin noin 4,5 miljoonaa kävijää vuodessa (Tampereen kaupunki 2021b, 4). Kaupungissa tapahtumia järjestävät alueella toimivat seurakunnat, yhdistykset ja yritykset sekä kaupunki itse, joka tuottaa omia tapahtumia sekä hakee tapahtumia kaupunkiin. Kaupunki tarjoaa tapahtumatiloja ja -alueita sekä osallistuu monissa tapahtumissa toimintaan yhteistyökumppanina ja mahdollistaa tapahtumatoimintaa muun muassa tarjoamalla rahoitusta, tukipalveluita ja koulutusta. Tampereen kaupunki on laatinut tapahtumatoiminnalle strategiaansa perustuvat suuntaviivat, joiden mukaan toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja kehitetään strategisesti ja pitkäjänteisesti. Yhtenä strategisena tavoitteena on luoda uusia toimintatapoja kestävien ja yhdenvertaisten tapahtumien järjestämiseksi. (Tampereen kaupunki 2022e, 4, 5, 6, 12.)

Kaupunki haluaa edistää kestävien ja sosiaalisesti vastuullisten tapahtumien järjestämistä alueella. Tavoitteena ovat kestävät, saavutettavat sekä yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia edistävät tapahtumat, jotka ovat turvallisia kaikille. Näihin tavoitteisiin kaupunki tähtää antamalla tukea vastuullisille ratkaisuille, kehittämällä erilaisia vastuullisuuteen kirittäviä kannustimia, vahvistamalla tiedotusta sekä keräämällä tutkimustietoa tapahtumien kestävyydestä. Lisäksi kaupunki rakentaa elämystalouden vastuullisuustoiminnan verkostoa ja kehittää vastuullisia valintoja helpottavia palveluita, kuten Valitse vastuullisemmin -palvelu, joista kerron lisää myöhemmin tässä luvussa. Kaupunki myös kehittää tarjoamiaan tapahtumatiloja ja -alueita mahdollistamaan kestäviä tapahtumia muun muassa muokkaamalla tapahtumaluvan lupaehtoja. Kaupunki on lisäksi ollut yhteistyökumppanina kehittämässä yhdenvertaisuuteen ja saavutettavuuteen liittyvää työkalua, jonka avulla toimijat saivat konkreettista opastusta yhdenvertaisuuden edistämässä. (Tampereen kaupunki 2022e, 18.)

Kaupunki rakentaa lisäksi kestävään liikkumiseen kannustavaa infrastruktuuria. Tätä havainnollistaa esimerkiksi Tampereen joukkoliikenteen eli Nyssen tapahtumalippu, joka yhdistää tapahtuman pääsylipun ja joukkoliikennelipun. Nyssen tapahtumalippu otettiin ensimmäisen kerran käyttöön syksyllä 2021 Tapparän ja Ilveksen jääkiekko-otteluissa, ja siitä lähtien ottelulipuilla on voinut matkustaa ilmaiseksi kolme tuntia ennen ottelua ja viisi tuntia ottelun alkamisen jälkeen joukkoliikenteessä Tampereella ja sen lähialueilla. (Nysse 2021; Nysse 2022.)

Tampereen kaupunginhallituksessa esitettiin maaliskuussa 2022 valtuustoaloite, jonka tavoitteena olisi kehittää Tampereesta sosiaalisesti kestävien suur tapahtumien esimerkkipaikkakaupunki. Aloitteen perusteluissa kuvataan Tampereen soveltuvuutta tapahtumien järjestämiseen, ekologisuuden huomioimista ja tapahtumien tuomia positiivisia vaikutuksia alueelle. Aloitteessa korostuvat kuitenkin varsinkin suur tapahtumien tuomat haasteet ja negatiiviset sosiaaliset vaikutukset, kuten esimerkiksi päihteiden käyttö, ihmiskauppa ja lähisuhdeväkivalta, joita halutaan ehkäistä ja torjua kehittämällä yhdessä alueen tapahtuma-alan toimijoiden kanssa sosiaalisesti vastuullista tapahtumatoimintaa kaupungissa. (Tampereen kaupunki 2022f.) Valtuustoaloite hyväksyttiin, ja jatkotoimenpiteinä kaupunki kartoittaa tapahtumapalveluiden, tuotantojen ja tapahtuma-alustojen kestävyyttä ja laatii yhteistyössä tapahtuma-alan muiden toimijoiden kanssa toimenpidesuunnitelman kestävämpien tapahtumien edistämiseen (Tampereen kaupunki 2022g). Tämä opinnäytetyö on yksi osa tätä kehityksen palapeliä.

Tampereen kaupungin vastuullisen tapahtumatoiminnan vahvistaminen lähtee liikkeelle tämän hetken tilanteesta. Kaupunki toteuttaa ja tarjoaa yhteistyössä tytäryhtiöidensä Ekokumppaneiden ja Visit Tampereen kanssa useita vastuulliseen matkailuun ja tapahtumatoimintaan liittyviä kehityskokonaisuuksia, joihin kuuluvat muun muassa hiilineutraaliustavoitteet elämystaloudelle ja kestäväälle matkailukohteelle, ilmastokumppanuusverkosto sekä Valitse vastuullisemmin -palvelu. Edistääkseen näitä tarjoamiaan kokonaisuuksia on kaupungin kartoitettava alan toimijoiden tämänhetkiset vastuullisuusosaamisen tarpeet ja toiveet ja tarkennettava tarvittavat toimenpiteet niiden pohjalta. (Tampereen kaupunki 2022a, 21.)

Tampereen kaupungin strategiaan pohjautuen myös tapahtumaluville on säädetty suositukset ja lupaehdot liittyen tapahtumien ympäristö- ja vastuullisuustoimenpiteisiin. Tapahtumalupiin liittyvän kriteeristön kaikki 30 kohtaa ovat suosituksia vuoden 2022 loppuun asti, jonka jälkeen 11 niistä muuttuu vuoden 2023 alusta lähtien ehdoiksi luvan myöntämiselle. Tampereella järjestettävän tapahtuman luonteesta ja koosta riippuu, tarvitseeko kaupungilta hakea toiminnalle tapahtumalupa. Tampereen kaupungilla on kaksi erilaista tapahtumalupaa eli haettavissa on tapahtumapaikan haltijan lupa, joka merkitsee maankäyttölupaa Tampereen kaupungin omistamille alueille, tai katulupa Tampereen kaupungin katualueille. (Tampereen kaupunki 2022c; Tampereen kaupunki 2022d.)

Tampere tarjoaa apua ja ohjeita vastuullisten tapahtumien järjestämiseen. Ne ovat nähtävissä ja hyödynnettävissä kaupungin verkkosivuilla, missä tieto on koottu kattavaksi tapahtumajärjestäjän oppaaksi. Opas etenee loogisesti tapahtuman alkuideasta konkreettisten neuvojen avulla osa-alueesta toiseen aivan tapahtuman suunnittelusta jälkituotantovaiheeseen. Yhtenä osa-alueena oppaassa on vastuullisuus, jonka alle on koottu konkreettisiä neuvoja vastuullisten tapahtumien järjestämiseen. Sivuille on kerätty kaupungin tapahtumapalveluiden omia vinkkejä, verkkolinkkejä muualla sijaitseviin ohjeisiin sekä muita hyödyllisiä materiaaleja, kuten Pirkanmaan festivaalit ry:n laatima Vihreä festivaali -opas, joka johdattaa ja ohjaa toimijan järjestämään ennen kaikkea ympäristövastuullisen tapahtuman. Hyödyllisten linkkien joukosta löytyy ohjeita muun muassa tapahtumien kestävään liikkumiseen ja Tampereen joukkoliikenteen palveluihin tapahtumille sekä saavutettavuuteen. Sivustolta ohjataan vahvasti myös Valitse vastuullisemmin -palvelun pariin. Erilaisten kirjallisten ohjeiden lisäksi Tampereen kaupungilla on tapahtumapalveluiden yksikkö, joka auttaa maksutta kaikissa tapahtumien järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. (Tampereen kaupunki 2022b.)

Visit Tampereen kanssa yhteistyössä kehitetty Valitse vastuullisemmin -palvelu tarjoaa kestävän kehityksen toimenpiteistä tietoa ja kestävyyskriteeristön laajasti elämystalouden eri toimijoille. Tässä työssä keskitytään palveluun tapahtumien näkökulmasta, mutta siellä on lisäksi omat kriteeristöt tapahtumailloille, käyntikohteille, liikkeille, majoitus- sekä ruokailupalveluille. Kriteerit liittyvät suurelta osin ympäristövastuullisuuteen sekä niissä on huomioitu myös vastuullisuusviestintä ja sosiaalinen vastuullisuus. Palvelu perustuu vapaaehtoisuuteen, oma-valvontaan ja luottamukseen eikä se edellytä auditointia tai sertifiointia. Tapahtumille on kehitetty 23 kriteeriä, joista on täytettävä 11 kohtaa saadakseen vastuullisen toimijan punaisen sydäntunnuksen. Kriteerit täyttävä toimija hyötyy siitä vastuullisemman ja kestävämmän toimintansa lisäksi markkinoinnillisesti. Visit Tampere markkinoi palvelussa mukana olevia toimijoita vastuullisina valintoina ja ohjaa näin Tampereella vierailevia ja siellä asuvia kohti kestävämpiä tapoja elää ja viihtyä kaupungissa. Kriteerien ajatus on ennemminkin kirittää eri kokoisia toimijoita vastuullisempiin ja kestävämpiin matalan kynnyksen tekoihin ja toimintamalleihin kuin etsiä täydellistä, kaikki kriteerit täyttävää toimijaa. (Tampereen kaupunki 2022a, 21; Tampereen kaupunki 2022b; Visit Tampere 2022a; MyHelsinki 2022.)

Tässä luvussa olen kuvannut Tampereen kaupungin taustaa ja tarvetta sekä sen toteuttamia toimenpiteitä vastuullisen tapahtumatoiminnan edistämiseen. Kaupunki tekee jo paljon ja tarjoaa monia erilaisia ohjeita, mutta oleellista olisi tämän kokonaisuuden selkeyttäminen ja niiden hyödynnettävyyden selvittäminen. Lisäksi kestävyys- ja vastuullisesti toimimiseen liittyvä olennaisesti aihealueen käsitteiden ymmärtäminen. Avaan käsitteitä ja vastuullisen toiminnan elementtejä luvuissa kolme ja neljä kotimaisten sekä kansainvälisten lähteiden avulla.

3 KESTÄVYYDEN KÄSITTEET

Vastuullisuus, kestävyys ja kestävä kehitys ovat kaikki ajankohtaisia käsitteitä, jotka ympäröivät meitä erilaisissa asiayhteyksissä säännöllisesti, mutta ne voidaan ymmärtää hyvin yksilöllisesti. Yhtä ehdotonta määritelmää on mahdoton laatia, sillä aihealueen kirjallisuus on täynnä erilaisia näkemyksiä ja tulkintoja, jotka myös muuttuvat vallitsevan aikakauden mukaan. Käsitteitä käytetään niin yhdessä kuin erikseenkin ja niillä tilanteen mukaan joko vahvistetaan toistensa sanomaa tai tarkoitetaan hieman toisistaan poikkeavaa merkitystä. Usein niitä käytetään synonyymeinä, mutta niistä voidaan vastuullisen matkailun asiantuntijan Petra Blinnikan (2020) mukaan erottaa selkeä järjestykseen perustuva eroavaisuus. Niin Blinnikan (2020) kuin Lapin ammattikorkeakoulun (2019) matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutinkin asiantuntijoiden mukaan kestävyyttä voidaan ajatella lopullisena tavoitteena, joka saavutetaan vastuullisella toiminnalla. Itämeren suojeluun erikoistuneen Baltic Sea Action Groupin toimitusjohtaja Michaela Ramm-Schmidt (2020) taas pohtii blogissaan, että kestävyys olisi vastuullisuuteen liittyvän toiminnan perusta, jota ilman ei kenenkään tulisi toimia. Hän huomauttaa, että toiminta voi olla kestävää vaikkei se olisi vastuullista eli yhteiskunnallisesti myönteisesti vaikuttavaa. Lindroos ja Teriö (2012, 8) tulkitsevat Ramm-Schmidtin tavoin vastuullisen toiminnan edellyttävän kestävien periaatteiden noudattamista vastatessaan kestävä kehityksen haasteisiin. Toisin sanoen vastuullinen toiminta edellyttää kestäviä valintoja, jotta saavutettaisiin kestävyyttä ja kestävä kehitystä pitkällä aikavälillä. Tässä työssä käytän pääsääntöisesti terminä vastuullisuutta, joka käsittää kestävä kehityksen periaatteiden mukaisen, vähintään lakisääteisyys täyttävän toiminnan.

3.1 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys on määritelty ensimmäisiä kertoja jo vuonna 1987 Ympäristön ja kehityksen maailmankomission laatimassa Brundtlandin raportissa ”Yhteinen tulevaisuutemme”. Kestävä kehitys määritellään siinä ”sellaiseksi kehitykseksi, joka vastaa nykypäivän tarpeisiin vaaran-
tamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta vastata omiin tarpeisiinsa”. (EU 2022.) Aihepiirin kirjallisuudessa viitataan yleisimmin juuri kyseiseen määritelmään, kun pyritään kuvailemaan kestävä kehityksen perusolemusta ja ydintä. Kestävä kehitys on jatkuvaa yhteiskunnallista muutosta, jota ohjataan maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti, ja sen ytimessä vai-

kuttavat ympäristö, ihmiset ja talous tasavertaisesti. Sen päämääränä on turvata kaikille kokonaisvaltaisesti hyvät elämisen mahdollisuudet niin nyt kuin tulevaisuudessakin. (Ympäristöministeriö 2022a.)

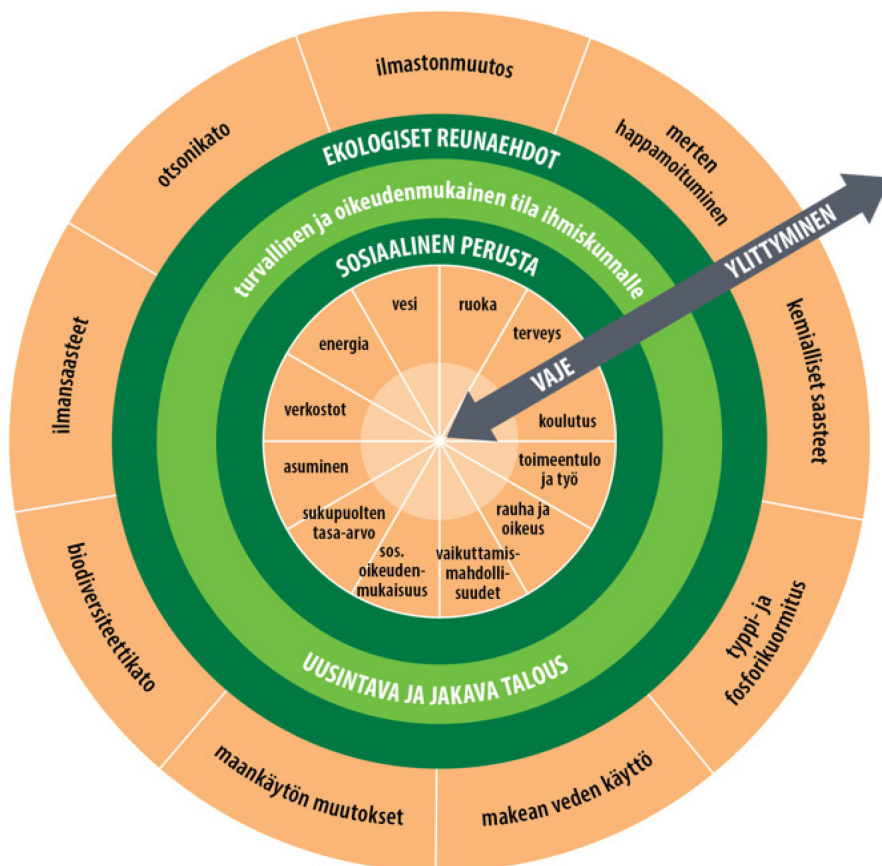
Ympäristöministeriö (2022a) sekä Valtioneuvoston kanslia (2022a) kuvaavat kestävän kehityksen muodostuvan kolmesta osa-alueesta tai ulottuvuudesta, joita ovat ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen kestävyys. Arkikielessä kestävä kehitys kuitenkin usein mielletään koskemaan vain ympäristöä, jolloin muut osa-alueet jäävät taka-alalle. Ekologinen kestävyys perustuu luonnon kantokykyyn ja sen asettamiin reunaehtoihin. Ihmisten taloudellinen toiminta ja kuluttaminen pyritään ympäristövastuullisilla toimilla sopeuttamaan luonnon kestokykyyn siten, että biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemien toimivuus ei vaarantuisi vaan säilyisi. (Ympäristöministeriö 2022a.) Sosiaalinen kestävyys muodostuu ihmisten hyvinvoinnin takaamisesta yhteiskunnallisilla osa-alueilla sekä niiden edellytysten takaamisesta myös myöhemmille sukupolville. Sosiaalisesti kestävyteen kuuluvat esimerkiksi terveyteen, tasa-arvoon, koulutukseen ja työhön liittyvät asiat. Taloudellinen kestävyys mahdollistaa ja pitää yllä yhteiskunnan keskeisiä toimintoja ja palveluja. (Valtioneuvoston kanslia 2022a; Ympäristöministeriö 2022a.) Kestävä talous Ympäristöministeriön (2022a) mukaan kasvaa tasapainoisesti niin sisällöllisesti kuin laadullisestikin ilman pitkän aikavälin velkaantumista, ja helpottaa vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiin kuten väestön ikääntymiseen.

Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys ovat monin eri tavoin olennaisesti toisiinsa kytköksissä. Brundtlandin raportissa vuonna 1987 esitelty kestävän kehityksen määrittelykin jo pyrkii sovittamaan yhteen talouskasvun sekä ympäristöllisen ja sosiaalisen tasapainon säilyttämisen (EU 2022). Ihmisten perushyvinvointi vaikuttaa olennaisesti ekologisen kestävyuden edistämiseen ja siihen, kuinka siihen suhtaudutaan yhteiskunnassa. Toisaalta ihmisten hyvinvointiin vaikuttaa se, että he itse omalla toiminnallaan kuormittavat ympäristöä ylittäen monelta osin maapallon kantokyvyn rajat. (Valtioneuvoston kanslia 2022a; Ympäristöministeriö 2022a.) Eizenbergin ja Jabareenin mukaan (2017) sosiaalisesti kestävä yhteisö kuitenkin pärjäisi paremmin ilmastonmuutoksen ja ympäristökatastrofien luoman paineen alla ja kykenisi samalla ratkaisemaan sosiaalisia ongelmia. Sosiaalinen kestävyys kuitenkin tarvitsee toimivaa taloutta, mutta huono tai liian kunnianhimoisen sosiaalinen kehitys voi vaarantaa kestäväällä pohjalla olevan talouden (Eizenberg & Jabareen 2017; Valtioneuvoston kanslia 2022a). Talous taas kuormittaa ympäristöä, joten oleellista on kiinnittää huomiota kuormituksen minimoimi-

seen eli tavaroiden tuotannossa olisi pyrittävä vastaamaan ihmisten todelliseen kulutustarpeeseen ja valitsemaan raaka-aineet kestävien periaatteiden mukaisesti (Valtioneuvoston kanslia 2022a). Kestävä kehitys on siis sarja valintoja ja näiden kolmen osa-alueen paras mahdollinen kompromissi, jossa pitkäjänteinen kehitys on kestävä ja valintojen perustelut ja vaikutukset ovat läpinäkyviä (Ympäristöministeriö 2022a; Alila, Gröhn, Keso & Volk 2011, 6).

Taloustieteilijä Kate Raworthin vuonna 2017 kehittämä kestävyysdonitsi -malli kuviossa 1 visualisoi tätä monitahoista kestävän kehityksen kokonaisuutta ja sen eri osien keskinäistä suhdetta. Donitsin keskustan eli kestävyuden ytimen muodostaa sosiaalinen hyvinvointi, joka muodostuu muun muassa ihmisten perustarpeista, terveydestä, sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja toimentulosta. Donitsin keskikehällä kestävä talous muodostaa perustan sosiaaliselle hyvinvoinnille, mutta samanaikaisesti se kuormittaa ympäristöä, johon liittyvät asiat ovat kuvattuna donitsin ulkokehällä. Ihmisten hyvinvointiin vaikuttaa huomattavasti, mikäli kuormitus ylittää maapallon kantokyvyn, niin kuin se jo monin paikoin tekee, joten olennaista on minimoida talouden toiminnasta koituvaa ympäristörasitusta ja pyrkiä pitämään aineellinen kuluttaminen maapallon kantokyvyn rajoissa. Mallissa on kuvattuna vihreällä alue, jossa ihmisten hyvinvointi toteutuu maapallon kantokyvyn rajojen sisällä. (Valtioneuvoston kanslia 2022a.)

Kuvio 1: Kate Raworthin kestävyysdonitsi kuvaa kestävän kehityksen eri osa-alueiden keskinäistä suhdetta. (Valtioneuvoston kanslia 2022a.)

3.2 Ekologinen kestävyys

Ekologinen kestävyys on kestävän kehityksen osa-alueista tärkein maapallon säilymisen kannalta, ja se onkin yleisesti tunnetuin ja huomioituin ulottuvuus. Ekologisen kestävyuden keskiössä ovat maapallon kantokyvyn säilyttämiseen liittyvät asiat, ja kestävien ympäristötoimien tavoitteena on ihmisten aiheuttaman ympäristökuormituksen hillitseminen ja pienentäminen. Ekologisesti kestävyillä toimenpiteillä pyritään esimerkiksi säilyttämään luonnon monimuotoisuus, hillitsemään ilmastonmuutosta, vähentämään kasvihuonepäästöjä ja ehkäisemään merien happamoitumista. Maapallon kantokyvyn rajat on monelta osin nykypäivänä jo ylitetty, mikä lisää painetta voimakkaasti lisätä ja edistää ympäristövastuullisia toimia ja vähentää ihmisten aiheuttamaa kuormitusta ympäristölle. Yhteiskunnan tulisi pyrkiä resurssiviisauteen ja hiilineutraaliuteen tulevaisuuden takaamiseksi. (Valtioneuvoston kanslia 2022a; Valtioneuvoston kanslia 2022b.)

Ekologisen toiminnan edistämiseksi organisaation olisi kannattavaa implementoida toimintaansa ympäristöjohtamisen malli, joka ottaa ympäristöasiat huomioon liiketoiminnan jokaisella osa-alueella. Ympäristöjohtamisen avuksi kannattaa ottaa käyttöön jokin työkalu, jonka avulla ympäristötyön tekeminen sulautuu luontevaksi osaksi liiketoimintaa ja joka viestii ulospäin vastuulliseen toimintaan sitoutumisesta. Ympäristöjohtamisen käytännön työkaluja ovat erilaiset ympäristöjärjestelmät, -standardit, -indikaattorit ja ympäristölaskenta, joista hyviä esimerkkejä ovat Euroopan Unionin EMAS-asetukseen ja ISO 14 001-standardiin perustuvat järjestelmät, kuten Ekokompassi. (Ympäristöhallinto 2022; Ekokompassi 2022, 2–3.)

Tapahtumien ekologinen kuormittavuus riippuu tapahtuman luonteesta, koosta ja tapahtumapaikasta. Kertaluontoisten tapahtumien infrastruktuuri on lähes aina luotava alusta loppuun. Tämä aiheuttaa erilaisia haasteita ympäristövastuullisille toimille kuin millaisia haasteita esimerkiksi teatterit tai konserttitalit kohtaavat omassa toiminnassaan. Kaikki tapahtumat kuitenkin kuormittavat ympäristöä jossain suhteessa koko elinkaarensa ajan tapahtuman alkutuotannosta ja rakentamisesta alkaen jälkituotantoon saakka, massatapahtumien kohdalla varsin merkittävästikin. Tapahtumiin liittyen aina syntyy jätettä, kuluu energiaa, ihmisiin kohdistuu sosiaalisia vaikutuksia, ja lisäksi tapahtumat saavat ihmiset liikkeelle pitkienkin matkojen päästä.

Tällainen kuormitus vaatii tapahtumalta vastuullisia toimenpiteitä ennen kaikkea ollakseen ekologisesti kestävä. (Jones 2018, 2; Lindroos & Teriö 2012, 8.)

3.3 Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen näkökulma on sisällytetty kestäväen kehityksen keskusteluun varsin myöhään, vaikka sosiaalista vastuuta on ollut olemassa juuri niin pitkään, kuin ihmiset ovat toimineet omien henkilökohtaisten moraalikäsitystensä, arvojensa ja eettisten normiensa pohjalta. (Eizenberg & Jabareen 2017, 1; Jones 2018, 9). Sosiaalista kestävyyttä on vaikea paketoida yhdeksi yhtenäiseksi määritelmäksi, sillä jokainen aiheesta kirjoittava kuvailee sitä subjektiivisesti. Jones (2018, 9) toteaaakin siihen vaikuttavan vallitsevan ajan ilmiöt ja jokaisen oma yhteiskuntakäsitys.

Sosiaalinen kestävyys on kokonaisuus, johon vaikuttaa lainsäädäntö, yhteiskunnallisesti hyväksytty arvomaailma sekä talouden toiminnan lainalaisuudet. Se voidaan kiteyttää tarkoittamaan kaikkea, mikä liittyy ihmisen hyvinvointiin ja sen edistämiseen sekä hyvinvoinnin säilyttämiseen sukupolvelta toiselle. (Jones 2018, 3; Valtioneuvoston kanslia 2022a; Ympäristöministeriö 2022a; Alila, Gröhn, Keso & Volk 2011, 7.) Yhteiskuntatieteiden dosentti ja työelämäprofessori Elli Aaltonen (2022) luettelee näihin lukeutuvan muun muassa yhdenvertaisuuteen vahvasti liittyvät moninaisuuden hyväksymisen ja häirinnän kitkemisen sekä oikeudenmukaisuuden. Sosiaaliseen kestävyteen sisältyy myös kulttuurinen kestävyys. Sosiaalinen kestävyys rakentuu pääasiassa yhteiskunnan perusarvoista, ja sen toteutuessa saavutetaan turvallinen ja oikeudenmukainen tila ihmiskunnalle, joka menestyy ja on onnellinen. (Valtioneuvoston kanslia 2022a; Ympäristöministeriö 2022a; Alila, Gröhn, Keso & Volk 2011, 7.) Sosiaalisen kestävyuden globaaleja haasteita ovat muun muassa jatkuva väestönkasvu, köyhyys, terveydenhuolto, tasa-arvokysymykset ja koulutusmahdollisuudet (Ympäristöministeriö 2022a). Haasteen sosiaalisille kestävyystoimille asettaa myös se, että sosiaalinen kestävyys käsitteenä on abstraktimpi kuin ekologisuus tai talous, joten sitä on hankalampi suunnitella. Lisäksi kestävyuden toteutumista voi olla vaikea tunnistaa ja mitata. (Eizenberg & Jabareen 2017, 3.)

Liiketoiminnassa sosiaalinen kestävyys tarkoittaa ihmisiin kohdistuvien positiivisten ja negatiivisten vaikutusten tunnistamista ja niiden hallitsemista. Vaikutusten ennakoinnin tärkeys korostuu, sillä yritysten toiminnan vaikuttavuus ulottuu laajalle. Yritykset vaikuttavat suoraan tai välillisesti niin omien kuin arvoketjunsakin työntekijöiden hyvinvointiin sekä asiakkaisiin ja kokonaisuun yhteisöihin paikallisella tasolla. (United Nations 2022.)

4 VASTUULLISET TAPAHTUMAT

4.1 Sosiaalisesti vastuullinen liiketoiminta

Sosiaalisesti vastuullisen organisaation toiminnan pääpiirteet ovat kansainvälisen ISO 26000 - ohjeistuksen (2018, 14) mukaan vastuullisuus, avoimuus, eettinen käyttäytyminen sekä sidosryhmien etujen, lain, kansainvälisten käyttäytymisnormien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sosiaalisesti vastuullinen toiminta liiketoiminnassa edellyttää sitä, että investoi vapaaehtoisesti yli lain vaatimustason inhimilliseen pääomaan ja ympäristön suojelemiseen sekä kiinnittää huomiota myös sidosryhmien toimintaan ja valintoihin. Kestävän kehityksen periaatteet ovat siis sosiaalisen vastuullisuuden kivijalka, ja vastuullisesti toimivat yritykset menestyvät taloudellisesti hyvän maineensa ansiosta. Niitä pidetään sosiaalisesti oikeudenmukaisina työpaikkoina ja luonnon moninaisuuden vaalijoina. (Jones 2018, 9; Lapiņa, Maurāne & Stariņeca 2014, 580; Harmaala & Jallinoja 2012, 16.)

Vaikka sosiaalinen vastuullisuus onkin nouseva trendi tällä hetkellä, liiketoiminnassa siihen on kiinnitetty huomiota jo 1950-luvulta asti. Corporate Social Responsibility eli CSR on liiketoiminnan malli, jossa organisaatio keskittyy toiminnallaan edistämään yhteiskunnan hyvinvointia enemmän kuin haittaamaan sitä niin sosiaalisella kuin ekologisellakin tasolla. Vastuullisesti toimiva organisaatio asettaa myös eettisen toiminnan omassa liiketoiminnassaan etusijalle. CSR keskittyi alun perin ainoastaan liiketoiminnan sosiaaliseen ulottuvuuteen, mutta ajan kuluessa se on muuttunut ja kehittynyt muodostaen tänä päivänä kolmen osa-alueen kokonaisuuden. Suomen kielessä siitä käytetään nimitystä yhteiskuntavastuu, joka sisältää vastuun ottamista vaikutuspiirissään olevien ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnista. (Harmaala & Jallinoja 2012, 14–15; Lapiņa ym. 2014, 580.)

Vastuullinen liiketoiminta on välttämättömyys nykyajan tapahtumatoiminnassa. Tapahtumasektori on maailmanlaajuisella mittakaavalla niin valtava, että se houkuttelee miljoonia kävijöitä vuosittain erilaisiin tapahtumiin ympäri maailmaa. Nykypäivänä asiakkaat ja sidosryhmät ovat yhä valveutuneempia ja myös vaativat tapahtumilta vastuullisia kestävän kehityksen mukaisia valintoja, joten tapahtumatoimijoiden on vastattava näihin vaatimuksiin säilyäkseen elinvoimaisina. (Jones 2018, 2; Lindroos & Teriö 2012, 8; Kuusisto & Koskimaa 2019, 3.) Elinkeinoelämän keskusliiton (2022) mukaan vastuullinen toiminta vahvistaa strategisesti toteutettuna organisaation liiketoimintaa. Parhaimmillaan organisaatio on elinvoimainen ja menestyy

pitkällä tähtäimellä, ja vastuullisen toiminnan kautta syntyy kilpailuetua ja mahdollisuus erottua muista markkinoilla (Elinkeinoalan keskusliitto 2022).

Tapahtumilla on valtavat vaikuttamisen mahdollisuudet. Tapahtumat keräävät ihmisiä yhteen erilaisista syistä, ja ne synnyttävät usein vahvoja tunteita ja herättävät ajatuksia. Tapahtumien vaikutuspiirissä ovat luonnollisesti tapahtumaan saapuvat kävijät, mutta tapahtuman luonteesta ja koosta riippuen ne voivat alueellisesti vaikuttaa paikalliselta tasolta maailmanlaajuiselle tasolle saakka. Tapahtumat ovat usein vahvasti yhteisöllisiä ja edistävät kävijöiden hyvinvointia samalla vaikuttaen monipuolisesti myös alueen imagoon, tunnettuuteen sekä talouteen. Niillä on erinomainen mahdollisuus osoittaa omat arvonsa ja prioriteettinsa yhteiskunnalle, ja kuinka ne toiminnassaan voivat tasapainottaa ihmisten ja liiketoiminnan aiheuttamat vaikutukset luonnonvarojen riittävyteen ja ympäristön kestävyyskykyyn. Halutessaan tapahtumat voivat vaikuttaa positiivisesti luoden sosiaalista hyvinvointia sekä herättämään myös muissa kiinnostusta toimia vastuullisesti. (Jones 2018, 2; Tampereen kaupunki 2022e, 9.)

Hyviä esimerkkejä vastuullisista tapahtumista ovat Helsingissä järjestettävät Flow- ja Maailma kylässä -festivaalit sekä Tampere Jazz Happening. Flow-festivaalilla on Ekokompassi-sertifikaatti sekä oma vastuullisuusohjelma, joka huomioi laajasti sekä ympäristö- että sosiaalisen vastuun. Hiilineutraali musiikkifestivaali edistää kestävästä festivaalituotantoa muun muassa etsimällä uusia ympäristöratkaisuja, tekemällä yhteistyötä festivaalilla mielenterveyden hoidon ammattilaisten kanssa, pyrkimällä yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon parantamalla naisten asemaa musiikkialalla esiintyjävalintojensa kautta. (Flow Festival 2022.) Maailma kylässä -festivaali on kestävä kehityksen ympärille rakennettu tapahtuma, jonka sisällön on tarkoitus inspiroida, avartaa tietämystä muutosten aikaansaamiseksi sekä tarjota elämyksiä. Festivaalilla on Ekokompassi-sertifikaatti, se kuuluu Helsingin kaupungin Valitse vastuullisemmin -palveluun sekä se vaatii kaikilta festivaalille osallistuvilta ihmisten tasa-arvoista ja yhdenvertaista kohtelua. (Maailma kylässä 2022a; 2022b.) Tampereen musiikkijuhliin kuuluva Tampere Jazz Happening toimii vastuullisten periaatteiden mukaisesti. Se viestii avoimesti toteuttamistaan sosiaalisen ja ympäristövastuun toimenpiteistään, täyttää vaaditut Valitse vastuullisemmin -kriteerit sekä sillä on ympäristöohjelma ja sateenkaarimerkki. (Tampere Jazz Happening 2022; Visit Tampere 2022b.)

Vastuullinen toiminta ei ole kaikilta osin täysin vapaaehtoista, sillä Suomessa ja EU:ssa on ympäristönsuojelun lainsäädäntö ja -asetuksia, kuten esimerkiksi ympäristönsuojelulaki, ilmas-

tolainsäädäntö ja jätelainsäädäntö, joita tapahtumatoimijan on noudatettava. Lisäksi on toimitava erilaisten ympäristönsuojeluun liittyvien lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyiden vaatimalla tavalla. Organisaatioiden on noudatettava myös lainsäädäntöä, joka liittyy esimerkiksi ihmisoikeuksiin, työntekoon ja työturvallisuuteen sekä työhyvinvointiin, kuten esimerkiksi työ-lainsäädäntö, työsuojelulainsäädäntö ja yhdenvertaisuuslaki. (Harmaala & Jallinoja 2012, 20; Elinkeinoelämän keskusliitto 2022; Ympäristöministeriö 2022b; Työsuojeluhallinto 2022.)

4.2 Tapahtumien sosiaalinen vastuullisuus

Sosiaalinen vastuullisuus vaikuttaa tapahtuman vaikutuspiirissä oleviin ihmisiin, ja se voi tapahtua välittömästi tai välillisesti. Tapahtumalla on erilaisia hyvinvointivaikutuksia, jotka kohdistuvat kävijöiden lisäksi myös tapahtumatoimijan henkilöstöön ja mahdollisiin vapaaehtoi-siin. Tapahtumatoiminta tukee esimerkiksi oppimista, verkostoitumista sekä fyysistä että mie-lenterveyttä ja lisäksi se voi aiheuttaa ihmisissä ylpeyden tunnetta omaa kotikaupunkia kohtaan ja vaikuttaa asenteisiin erilaisia ihmisryhmiä kohtaan. (Tampereen kaupunki 2022e, 9.) Sosiaa-liseen vastuullisuuteen sisältyvät ihmisten hyvinvointi, oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus sekä tasa-arvo (Valtioneuvoston kanslia 2022a; Visit Tampere 2022a) korostuvat tapahtuma-toiminnassa.

Sosiaalisesti vastuullinen tapahtuma muun muassa luo paikkakunnalle työllisyyttä ja sen kautta taloudellista hyvinvointia työllistämilleen ihmisille ja alueen elinkeinoelämälle. Lindroos ja Teriö (2012, 34) kuvaavatkin sosiaalisesti vastuulliseen toimintaan sovellettavaksi Reilun kau-pan periaatteita, joiden mukaisesti tuetaan muun muassa paikallista työllisyyttä ja tuotantoa sekä valitaan kotimaisia tuotteita ja palveluita. Lähtökohtana tapahtuman henkilöstön näkökul-masta on, että työhyvinvointia edistetään, työturvallisuus on kunnossa ja työntekijöillä on mah-dollisuus kehittää osaamistaan, mutta vastuullisuuteen kuuluu kuitenkin lakien vaatiman mini-min ylittäminen toiminnassa. (Harmaala & Jallinoja 2012, 20; Lindroos & Teriö 2012, 19.) Tapahtumatoiminta koostuu usein monesta eri toimijan komponentista, ja Harmaala ja Jallinoja (2012, 20) korostavatkin, että organisaation toiminta koskettaa välillisesti myös esimerkiksi yhteistyökumppaneiden ja alihankkijoiden henkilöstöä.

Työllistämisen yhteydessä sosiaalista vastuuta korostaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edis-täminen esimerkiksi toimijan halukkuutena palkata vaikeasti työllistyviä tai muuten eriarvoi-nessa asemassa olevia henkilöitä. Vastuullista toimintaa on myös työntekijöille annettu mah-

dollisuus tehdä vapaaehtoistyötä työajalla esimerkiksi yhtenä työpäivänä vuodesta. (Visit Tampere 2022a.) Nousevana trendinä rekrytoinneissa on hyödyntää anonyymia rekrytointia, jolla voidaan vähentää syrjintää ja edistää yhdenvertaisuutta. Siinä työhakemukseen ei liitetä mitään henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyviä tietoja, jotka viittaisivat hakijan kuuluvan johonkin tiettyyn väestöryhmään. Päätöksiä ohjaavat tällöin ainoastaan hakijan kompetenssit ja soveltuvuus. (Kanninen & Virkola 2021, 23.) Yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014, 8§) säädetään, että ”ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella”, joten anonyymin rekrytoinnin avulla prosessista muodostuu oikeudenmukainen.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden aktiivinen ja näkyvä edistäminen näkyy useimmiten tapahtumaympäristössä. Hyvän vastuullisen toiminnan ansiosta tapahtumassa sekä työskentelee että vierailee taustaltaan erilaisia, eri-ikäisiä ja -näköisiä sekä eri väestöryhmistä ihmisiä. Tällöin tapahtumasta on tehty turvallinen ja tasa-arvoinen paikka kaikille, ja siitä viestitään selkeästi esimerkiksi sateenkaarilipulla, saavutettavuuteen liittyvillä symboleilla, merkillä syrjinnän vastaisesta alueesta tai lapsi- tai perhemyönteisyyteen liittyvällä elementillä, joita on havainnollistettu kuvassa 1. Tapahtuman vastuullisuudesta viestii vahvasti myös, mikäli henkilökunnalle ja asiakkaille on laadittu ja asetettu selkeästi näkyville toimintaohjeet, joilla puututaan sopimattomaan käytökseen, esimerkiksi seksuaalisen häirintään, rasismiin tai homofobiseen käytökseen, ja raportoidaan siitä. (Visit Tampere 2022a.)

Kuva 1: Kansainvälisesti hyväksytty yleinen ISA-esteettömyysmerkki, kuvailutulkkauksen symboli, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä huomioivat sateenkaarilippu, perhemyönteisyyden symboli sekä syrjinnän vastaisuudesta kertova symboli (Kulttuuria kaikille -palvelu 2022b; Alatalo 2019, 21; Gatwick Airport 2022; Oikeusministeriö 2022).

Saavutettavuus liittyy vahvasti yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen, ja se edellyttää ihmisten moninaisuuteen ja erilaisuuteen perustuvien yksilöllisten toimintatapojen huomioimista. Tapahtumatoimintaan liittyvät saavutettavuuden fyysiset, viestinnälliset ja taloudelliset ulottuvuudet, joita voidaan edistää esimerkiksi viestimällä saavutettavasti, porrastamalla hinnoittelua ja tarjoamalla ilmaisohjelmaa. Lisäksi asiakaspalvelu yhdenvertaisella ja

avoimella asenteella ja tiedon tarjoaminen eri aistit huomioiden ja eri kielillä edistävät saavutettavuutta. (Kulttuuria kaikille -palvelu 2022a; Visit Tampere 2022a.) Hyvänä esimerkkinä taloudellisesta saavutettavuudesta on mainittava Tampereella 2022 järjestettyjen jääkiekon MM-kilpailujen lipunmyyntiin liittyvä ratkaisu. Tämän voimakkaasti yhteisöllisyyttä korostavan urheilutapahtuman saavutettavuutta haluttiin parantaa tarjoamalla 6700 ottelulippua erikseen määritellyille väestöryhmille, joiden olisi muuten ollut haastavaa tai mahdotonta päästä osallistumaan tämän luokan tapahtumaan. (Tampereen kaupunki 2022g.) Tällainen toimintamalli on erityisen merkittävä erityisesti näin vahvan yhteisöllisyyttä korostavan tapahtuman kohdalla, tosin ymmärrettävästi vastaavanlaiset toimet samassa mittaluokassa ovat useimmille tapahtumatoimijoille mahdottomia toteuttaa. Kyseinen tapaus kuitenkin ohjaa tavoiteltavaan suuntaan, ja jokainen voi pohtia sen pohjalta omia mahdollisuuksiaan ja suhteuttaa ne oman organisaationsa ja toimintansa mittakaavaa.

Sosiaalisesti vastuullinen tapahtuma on esteetön ja saavutettava esimerkiksi pyörätuolia tai muita apuvälineitä käyttävälle (Visit Tampere 2022a). Tapahtuman järjestäjät eivät kuitenkaan aina voi vaikuttaa siihen, kuinka esteetön tapahtumapaikka on. Useat tapahtumat vuokraavat alueita tai tiloja tai saavat ne käyttöönsä yhteistyösopimusten kautta, ja tilojen valintaan vaikuttavat monet eri elementit. Tapahtumajärjestäjä voi kuitenkin tilanteen mukaan vaikuttaa tapahtumatilojen valinnalla siihen, kuinka laajasti eri väestöryhmiä haluaa tapahtumallaan tavoittaa. Esteettömyys- ja saavutettavuustietojen tulee joka tapauksessa olla selkeästi saatavilla eri viestintäkanavien kautta, kuten esimerkiksi tapahtuman verkkosivuilla ja muussa viestinnässä (Visit Tampere 2022a). Vastuulliseen toimintaan kuuluu kuitenkin saavutettavuuteen liittyen myös tapahtuman esteellisyydestä viestiminen, jonka avulla voidaan välttää tapahtumaan turhaan saapumista ja siitä mahdollisesti aiheutuvaa mielipahaa.

4.3 Tapahtumien ekologinen vastuullisuus

Tapahtumien kaikki ympäristövastuulliset toimenpiteet koosta riippumatta muodostavat merkittävän kokonaisuuden, jolla vaikutetaan olennaisesti tapahtuman ekologiseen kestävyYTEEN (Perkkiö & Westerlund 2022, 4). Tapahtumia yleisimmin kuormittavia asioita ovat Lindroosin ja Teriön (2012, 9, 19, 26, 34, 41) mukaan energian tuotanto ja kulutus, materiaalit ja niiden hankinnat, tapahtuman rakennukseen olennaisesti liittyvä logistiikka sekä osallistujien tapahtuman aikainen kulkeminen, ruokapalvelut sekä jätteen muodostuminen. Ekologisesti vastuulli-

seen toimintaan sisältyy myös erilaiset hiilijalanjäljen kompensointimenetelmät, joiden hyödyntämistä kannattaa harkita, mikäli vastuullisuudesta huolimatta toiminnasta syntyy päästöjä tai konkreettisten kestävyystoimien toteuttaminen on mahdotonta. Hiilijalanjälkeä voi kompensoida esimerkiksi lahjoittamalla ympäristöjärjestöjen vaikuttamistyöhön tai erilaisten yritysten tarjoamien palveluiden kautta esimerkiksi istuttamalla metsää. (Landström 2020.)

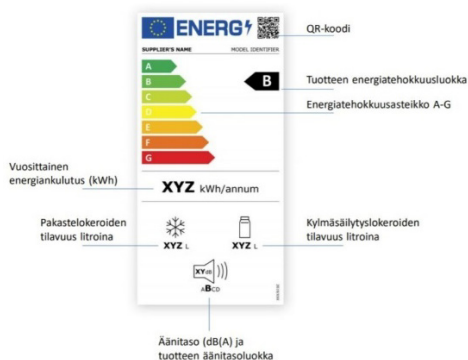
Tapahtumat kuluttavat energiaa pääasiassa valaistukseen, äänentoistoon, laitteisiin ja ruokatarjoiluun. Tapahtumajärjestäjä ei välttämättä voi aina vaikuttaa käytettävän energiamuodon valintaan, mutta tavoiteltavaa olisi uusiutuvan vihreästi tuotetun energian suosiminen. Esimerkiksi Arabian katufestivaaleilla on siirrytty tuulisähkön käyttöön, ja aiempina vuosina festivaalia varten on paikalle tuotu aurinkosähköpaneeleita. Energian kulutuksessa korostuu energiatehokkuuteen pyrkiminen hyvän suunnittelun avulla. Valaistusta tulisi ohjata sinne, missä sitä tarvitaan ja silloin, kun sitä tarvitaan ja käyttää mahdollisuuksien mukaan energiansäästölamppeja. Sisätilojen lämmitykseen tai vaihtoehtoisesti ilmastointiin huomiota kiinnittävä välttää ovien auki pitämistä varsinkin tapahtuman rakennusvaiheen tavarantoimitusvaiheessa, kun ovien liikenne on vilkkainta. Varsinkin tapahtumien ennakkotuotantovaiheessa, kun tapahtumaa suunnitellaan, tulisi tietokoneiden ja laitteiden virrankäyttöön kiinnittää huomiota ja sulkea ne aina, kun niitä ei käytetä. (Lindroos & Teriö 2012, 9, 11, 13; Perkkiö & Westerlund 2022, 5.)

Materiaalien hankintavaiheessa olisi oleellista arvioida, ovatko kaikki materiaalit tarpeellisia ja tuottavatko ne osallistujille aitoa lisäarvoa. Tapahtuman koosta ja luonteesta riippuen vastuullista olisi myös selvittää, onko kaikki tarpeellinen ostettava vai voidaanko niitä esimerkiksi vuokrata tai lainata. Hyvällä suunnittelulla voidaan hankinnat pitää mahdollisimman vähäisinä ja hyödyntää kierrätettyjä materiaaleja. Tapahtuma-alalla hyväksi havaittuja kiertotalouden keinoja ovat esimerkiksi kylttien ja tekstiilien tilaaminen ilman vuosilukua, muiden toimijoiden kanssa yhteiskäyttöön tehdyt hankinnat ja turhaksi jääneiden käyttökelpoisten materiaalien, kuten banderollien, antaminen uusiokäyttöön. (Lindroos & Teriö 2012, 19, 21, 25; Perkkiö & Westerlund 2022, 4.) Esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulun opiskelijat ideoivat jo vuonna 2015 vanhoista, jätteeksi päätyvistä banderolleista Ruisrockille uusia tuotteita, kuten lippalakkeja, koruja ja erilaisia laukkuja (Malve 2015). Ostettavien materiaalien kohdalla tulee huomioida niiden elinkaari ja hyödyntämismahdollisuudet jatkossa, joten tärkeää on myös varastoida ja huoltaa niitä asianmukaisesti niiden käyttöiän pidentämiseksi. Hankintojen kohdalla on tärkeää myös ostaa läheltä sekä valita ympäristömerkittyjä tuotteita. (Lindroos & Teriö 2012, 19,

21, 25; Perkkiö & Westerlund 2022, 4.) Virallisia ympäristömerkkejä ovat Pohjoismainen ympäristömerkki eli Joutsenmerkki, EU-ympäristömerkki, EU:n energiamerkki sekä EU:n luomumerkki, jotka on esitelty kuvassa 2. Niiden lisäksi on paljon yritysten omia epävirallisia merkkejä, joiden ekologista kestävyyttä ei ole pystytty virallisesti todentamaan. (Kuluttajaliitto 2022.)

Jääkaapit ja pakastimet

Kuva 2: Viralliset ympäristömerkit eli Joutsenmerkki, EU-ympäristömerkki, EU:n luomumerkki sekä EU:n energiamerkki (Kuluttajaliitto 2022).

Liikenne aiheuttaa yleisötapahtumissa usein suurimmat hiilidioksidipäästöt niin tapahtuman rakentamisen kuin tapahtumaan osallistumisenkin osalta. Kannattaankin ensisijaisesti etsiä tapahtumapaikka, joka on helposti saavutettavissa julkisilla liikenneyhteyksillä. Logistisia ratkaisuja suunniteltaessa vastuullista on suosia paikallisia palveluita, keskittää hankinnat lähialueelle ja järjestää niiden toimitukset yhteiskuljetuksina. Ohjelmistosuunnittelussa kannattaa mahdollisuuksien mukaan suosia lähialueen esiintyjiä tai suositella kauempaa tulevia esiintyjiä saapumaan tapahtumaan julkisilla liikennemuodoilla. (Lindroos & Teriö 2012, 26; Kuusisto & Koskimaa 2019, 9; Perkkiö & Westerlund 2022, 9.)

Ruokapalvelut hankitaan tapahtumiin usein ostopalveluna ulkoiselta toimijalta, jolloin vastuullisen alihankkijan tai yhteistyökumppanin valinta korostuu. Tapahtumajärjestäjän on voitava luottaa ruokapalveluiden toimittajan lupaukseen vastuullisesta toiminnasta niin ruuan tuotannossa, raaka-aineiden hankinnassa kuin osallistujien ruokailussakin. Nouseva trendi kohti kes-

tävämpää tapahtumaruokailua on vegaanisuuden korostuminen ruokavaihtoehtoisissa ja ruokahävikin vähentäminen. Ruokahävikkiä voi minimoida esimerkiksi tapahtumien loppuessa alennuksilla ja huolellisella raaka-aineiden ennakkoinnilla. (Lindroos & Teriö 2012, 34; Perkkiö & Westerlund 2022, 6.)

Tapahtumista aiheutuvaa jätteen muodostumista ei voi välttää, mutta huolellisella suunnittelulla voidaan vähentää kaatopaikalle menevää jätettä. Ruokapalvelua valitessa kannattaa neuvotella lähiruuan käyttämisestä, sillä siitä muodostuu vähemmän pakkausjätettä. Lisäksi kannattaa välttää pulloveden tarjoamista, ja ohjata asiakkaat käyttämään omia pulloja ja vesipisteitä. Tapahtumiin olennaisesti kuuluvien markkinointi- ja promootiomateriaalien, kuten esitteiden ja flyerien, käyttöä ja niiden tuomaa hyötyä kannattaa myös pohtia tarkkaan, ettei niitä painettaisi ja jaettaisi tarpeettomasti. Vastuulliseen ekologiseen toimintaan kuuluu oleellisesti jätteiden lajittelu ja kierrätys. Huomionarvoista on selvittää myös jätteen hyötykäytön mahdollisuuksia. Tapahtumissa tulisi olla selkeät lajitteluohjeet sekä asiakkaille että henkilökunnalle, jonka olisi oleellista sisäistää ne näkyväksi osaksi työskentelyään. Esimerkiksi Arabian katufestivaalilla tapahtuma-alue on jaettu lohkoihin ja jokaiselle lohkolle on nimetty oma siisteydestä vastaava henkilö. Tapahtuman aikaista jätteiden lajittelua voi edistää esimerkiksi ryhmittelemällä jätteasiat sekä työllistämällä vapaaehtoisia opastamaan lajittelupisteille, jotta lajiteltavat jätteet löytäisivät varmasti oikeisiin astioihin. (Lindroos & Teriö 2012, 44, 47; Perkkiö & Westerlund 2022, 4, 6–7.)

5 KÄYTETYT TUTKIMUSMENETELMÄT

Valitsin opinnäytetyöni lähestymistavaksi tapaustutkimuksen, sillä sen luonteeseen kuuluvat vastaukset kysymyksiin miksi ja miten, ja se tavoittelee syvällistä sekä yksityiskohtaista tietoa. Tapaustutkimus tyypillisesti tutkii yhtä tapausta, jonka voi muodostaa esimerkiksi yritys, osasto, järjestelmä tai prosessi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 52–53.) Tässä työssä käsittelem tapahtumajärjestäjien vastuullisuustyötä toimintakokonaisuutena, joka muodostaa tutkittavan tapauksen. Tapahtumajärjestäjällä tarkoitetaan tässä työssä tahoja, jotka järjestää Tampereella yksittäisiä tai säännöllisiä tapahtumia tai joka tuottaa tapahtumia ja tapahtumapalveluita yritystoimintana (Korkeamäki 2022). Tapahtumajärjestäjiksi katson yritysten lisäksi esimerkiksi yhdistykset, tapahtumapaikat, urheiluorganisaatiot ja julkiset organisaatiot. Opinnäytetyön tavoitteena on tapaustutkimukselle ominaisesti luoda ratkaisuehdotuksia ja kehittämissideoita eikä konkreettisesti saada aikaan muutoksia. Tapaustutkimuksella ei pyritä yleistämään tutkittua toimintaa suuren joukon sisällä, vaan selvitetään jonkun asian tai toiminnan mahdollisuudet ja realiteetit. Lisäksi tapaustutkimus soveltuu toiminnan tutkimiseen tilanteissa, joissa tutkittavat voivat itse kuvata ja selittää tutkittavaa ilmiötä, mikä sopii hyvin työni laaja-alaiseen vastuullisuuden teemaan. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 52–55.) Vastuullisuushan on, kuten luvussa kolme olen esitellyt, käsitteenä hyvin subjektiivinen ja monitahoinen, joten on tärkeää antaa tutkittavien kuvailla omin sanoin, kuinka sen ymmärtävät.

Opinnäytetyössä on laadullinen tutkimusote. Työssä käytetään tutkimusmenetelmiä monipuolisesti, mikä on Ojasalon ym. (2015, 55) mukaan tyypillistä tapaustutkimukselle. Työn avulla ei pyritä numeeriseen yleistämiseen, vaan kvalitatiiviselle tutkimukselle tunnusomaisesti pikemminkin kuvailemaan ja ymmärtämään syitä sille, miksi tapahtumajärjestäjien vastuullisuustoiminta on tällä hetkellä sellaista kuin se on. Laadullisten menetelmien avulla päästään aineiston- ja tiedonkeruussa syvemmälle ja ollaan läheisessä vuorovaikutuksessa tutkittavien kohteiden kanssa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 105; Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 2.5.)

Kysymiseen perustuvat aineistonkeruumenetelmät ovat Tuomen ja Sarajärven (2018, luku 3) mukaan luontainen valinta, kun tavoitteena on selvittää käyttäytymistä. Nykytilanteen selvittämiseksi laadin kyselylomakkeen (liite 1) Webropol-kyselytyökalulla, ja lähetin sen sähköpostitse 286 Tampereen tapahtuma-alaa edustavalle henkilölle. Vastauksia sain 53 tapahtumajärjestäjältä, eli kyselyn vastausprosentti oli 19 %. Julkaisin kyselyn myös Facebookissa Tampe-

reen seudun tapahtumaverkoston yksityisessä ryhmässä, sillä tilaajaorganisaation edustaja ennakoi huonoa vastausprosenttia sähköpostikyselylle, ja arvioi vastausten tulevan helpommin aktiivisen sosiaalisen median ryhmän kautta. Facebookin ryhmästä en kuitenkaan saanut ainutkukaan vastausta. Kyselyn vastausaika oli 3.–16.10.2022, ja lähetin yhden muistutusviestin sähköpostikyselyyn vastaamisesta 11.10.2022. Aktiivisimmin sain vastauksia kyselyn lähettämisen alussa sekä heti muistutusviestin lähettämisen jälkeen. Kyselyn vastaukset käsittelemän anonyymisoiden.

Tapahtumateollisuus ry:n toimialatutkimuksen (2020, 8) mukaan Tampereella on arviolta 150 tapahtumajärjestäjää. Tapahtumajärjestäjät on löydetty yhdistyksen aiemmin toteuttaman kyselyn avulla, hakemalla Tapahtumateollisuus ry:n jäsenten rekistereistä sekä etsimällä muista rekistereistä hakusanojen avulla. Arvio ei ole täysin luotettava, sillä tapahtumajärjestäjille ei ole omaa toimialaluokitusta, joten selvityksessä on myös toimijoita, joiden päätoiminen toimiala ei ole tapahtumatoiminta. Lisäksi selvitys huomioi ainoastaan liikevaihdoltaan 100 000 € kokoiset toimijat, vaikka tapahtuma-alalla on paljon sitä pienempiäkin toimijoita. (Tapahtumateollisuus 2020, 8.) Itse lähdin sille linjalle, että valitsin kyselyni kohteeksi kohtalaisen suuren joukon Tampereella tapahtumia järjestäviä tahoja, joihin kuuluvat myös ilmaistapahtumia monesti järjestävät urheiluseurat ja pienemmät toimijat.

Strukturoidulla kyselyllä saadaan vastauksia kysymyksiin annettujen vastausvaihtoehtojen sisällä ja poissuljetaan laajat avoimet vastaukset. Tuomi ja Sarajärvi (2018, luku 3.1.1.) korostavat, että kysely kannattaa pitää tiiviinä ja sisällyttää siihen ainoastaan tutkimuskysymysten kannalta olennaisimmat kysymykset. Rakensin strukturoidun kyselylomakkeen kolmen pääteeman varaan eli pyysin vastauksia oman osaamisen tunnistamisesta, organisaation ekologisen ja sosiaalisen vastuullisuustyön tilasta sekä kokemuksista Tampereen kaupungin tarjoamista ohjeista.

Erilaiset laadulliset menetelmät, kuten haastattelut, mahdollistavat asioiden paremman ymmärtämisen kokonaisvaltaisesti ja tarjoavat määrällisiä menetelmiä vapaamman mallin tuottaa uutta tietoa (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 105). Yksilöhaastatteluina toteutettavien teemahaastattelujen avulla tutkin tarkemmin tapahtumajärjestäjien vastuullisuustyön nykytilaa sekä syitä sille, miksi toimitaan niin kuin toimitaan. Teemahaastattelu rakentuu vapaamuotoisesti ennalta valittujen teemojen ja niitä tarkentavien kysymysten perusteella. Teemahaastattelulle ominaista on, että valitut teemat käydään läpi haastattelutilanteen mukaan eri laajuisina,

eri järjestyksessä ja eri sanamuodoin eli kaikki haastattelut muodostuvat erilaisiksi haastateltavan oman tyylin mukaan. (Puusa 2020a, luku 6, Teemahaastattelu.)

Valitsin haastateltavat heidän asiantuntijuutensa sekä osallistumishalukkuutensa perusteella. Olin sisällyttänyt aiemmin toteuttamaani kyselyyn kohdan, jossa toimija sai ilmoittaa halukkuutensa osallistua mahdolliseen haastatteluun ja hyödynsin siitä muodostunutta listaa haastateltavien valinnassa. Haastateltaviksi valikoitui kaksi yksittäisen tai säännöllisesti toistuvan tapahtuman järjestäjäorganisaatiota, joiden tapahtumat sijoittuvat pienten ja keskisuurten tapahtumien piiriin. Toinen haastateltavista on oman organisaationsa esihenkilö ja toinen oman organisaationsa tapahtumatoiminnan tuottaja. Haastattelurunko (liite 2) muodostui kolmesta pääteemasta, joista yksi jakaantui edelleen kahteen alateemaan. Haastattelut toteutin marraskuun aikana videohaastatteluina, jotka tallensin ja joista jälkikäteen tein litteraatiot. Tarkkuudeltaan kyseessä oli sanatarkka perustason litterointi, jossa jätetään pois ylimääräiset äännähdykset eli keskitytään siihen, mitä haastateltava sanoo eikä siihen, miten hän sen sanoo (Ruusuvoori & Nikander 2017, luku 21). Käsittelin haastatteluaineiston kyselyn tapaan anonymisoiden.

Keräsin aineistoa kyselyn ja haastattelun lisäksi dokumenttianalyysin keinoin. Dokumenttianalyysin avulla pyritään tekemään päätelmiä kirjallisesta materiaalista, kuten verkkosivuista, artikkeleista ja raporteista. Dokumenttianalyysi täydentää muita aineistonkeruumenetelmiä, sillä sen avulla saadaan lisätietoa ja voidaan laajentaa näkökulmia tutkittavasta asiasta. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 43.) Tässä työssä analysoin muiden kaupunkien ja kuntien vastuullisuusohjeita tapahtumajärjestäjille nykytilaselvitykseni ja toimenpide-ehdotusteni tueksi. Keräsin tietoa aikavälillä 20.–30.10.2022 muiden kuntien verkkosivuillaan tarjoamista tapahtumajärjestämisen ohjeista, ja keskityin tarkastelemaan niiden löydettävyyttä, sisältöä ja muotoa. Halusin tarkastella kuntia mahdollisimman monipuolisesti, joten valitsin viisi eri kookista kuntaa, jotka sijaitsevat Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Keski-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa. Kunnista neljä ovat Tampereen tavoin maakuntakeskuksia, mikä tekee niiden keskinäisestä vertailusta hyödyllistä, koska tavoitteenani oli etsiä niiltä Tampereelkin sopivia uusia hyviä käytänteitä. Lapista mukaan valikoituneessa kunnassa järjestetään vuosittain kansainvälisesti houkutteleva suuren luokan tapahtuma, joka tekee siitä kiinnostavan tarkastelukohteen. Se poikkeaa muista kunnista täysin ja sen tarkoituksena onkin luoda täysin erilainen vertailukohde kaikkiin muihin nähden.

Tutkimustulokset analysoin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. Aineiston analyysi tapahtuu liittämällä tutkittavasta ilmiöstä tiedetyt teoreettiset käsitteet empiiriseen aineistoon (Tuomi & Sarajärvi 2018, 4.4.5). Sisällönanalyysi rakentaa aineistosta mahdollisimman selkeän ja ymmärrettävän kokonaisuuden, joka auttaa perusteltujen ja tietoon perustuvien johtopäätösten tekemisessä (Puusa 2020b, luku 9, Analyysin tavoite). Aineiston analyysivaihe edellyttää, että aineiston ensisijainen kiinnostuksen kohde on selkeästi päätetty ja rajattu, ja että kerätty aineiston muokataan käsiteltävään muotoon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.1.) Tämä toteutui työssäni siten, että ryhmittelin kyselylomakkeen vapaasanaiset vastaukset ja analysoin ne kyselyn teemojen mukaan, sekä litteroin nauhoittamani haastattelut teemojen mukaista jäsenneltyä analysointia varten. Selvitin kyselyaineistosta samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia, joita lähdin haastatteluiden avulla tarkentamaan ja hakemaan vastuullisuustyölle perusteluita.

6 AINEISTON ANALYYSI

Laadin kyselylomakkeelle 13 kysymystä, joihin olin antanut valmiit vastausvaihtoehdot. Vastausvaihtoehdoista sai valita kaikki omaan toimintaan sopivat vaihtoehdot tai vastaavasti ei yhtään, mikäli mikään ei ollut sopiva. Lisäksi joissain vaihtoehdoissa oli mahdollisuus tarkentaa vastausta avoimeen tilaan. Kyselyn alussa kysyin taustatietona vastaajan edustaman organisaation toiminnan luonnetta ja lopussa vastaajan yhteystietoja, mikäli tämä olisi halukas osallistumaan kyselyä syventävään haastatteluun.

Haastattelut rakensin kolmen pääteemaan varaan, joita olivat vastuullisuuden tunnistaminen, organisaation vastuullisuustyö sekä ohjauksen toiveet ja tarpeet Tampereen kaupungille. Organisaation toteuttama vastuullisuustyö jakaantui edelleen kahteen alateemaan tarkastelemaan työtä operatiivisella tasolla sekä pohtimaan vastuullisuustyön syitä ja edistämisen mahdollisuuksia. Haastattelut olivat rentoja keskustelunomaisia tilanteita, joissa etenimme tilanteen ja haastateltavien vastausten viitoittamassa järjestyksessä. Aineistoa käsitellessäni viittaan haastateltaviin numeroilla eli tuottaja on haastateltava 1 ja esihenkilö on haastateltava 2.

6.1 Nykytila kyselytutkimuksen valossa

Vastaajien organisaatioiden toiminnan luonne keskittyy selkeästi kahteen kategoriaan. Yli puolet eli 28 vastaajaa edustaa yksittäisen tai säännöllisen tapahtuman järjestävää tapahtumaorganisaatiota. Toinen selkeä vastaajaryhmä on urheiluorganisaatiot, joita vastaajista edustaa 14 toimijaa. Kaikista vastaajista (53) seitsemän vastaajaa tuottaa tapahtumia tai tapahtumapalveluita yritystoimintana, kuusi edustaa tapahtumapaikkaa ja kolme julkista organisaatiota. Yhden vastaajan toimiala on autourheilu ja yksi toimii kulttuuriorganisaatiossa. Tässä toimintaa taustoitavassa kysymyksessä vastaajan oli mahdollista valita useampi vaihtoehto, sillä vaihtoehdot eivät olleet toisiaan poissulkevia, koska tavoitteenani oli saada tilannetta ennemminkin kuvailevaa tietoa kuin tehdä rajanvetoa. Täysin mahdollista ja oletettavaakin on, että esimerkiksi urheiluorganisaatio järjestää yksittäistä tai säännöllistä tapahtumaa.

6.1.1 Oman osaamisen tunnistaminen ja vastuullisuustyö

Vastaajat tunnistavat selkeästi kestävyuden (45) ja vastuullisuuden (47) käsitteet sekä vastuullisuuden toteutumista ja kehittämisen tarpeita omassa tapahtumatoiminnassaan. Lähes kaikki

(51) vastaajista tunnistavat ympäristövastuullisuuden käsitteen ja useimmat (44) myös sosiaalisen vastuullisuuden käsitteen. Omissa tapahtumissaan vastuullisuuden toteutumista tunnistaa 49 vastaajaa, ja neljä vastaajaa, jotka eivät tunnista sitä, kertovat syiksi hankalasti hahmotettavan kokonaisuuden (1) sekä tunnistavansa lähinnä sen, mitä he eivät voi toteuttaa halustaan riippumatta (1). Kaksi vastaajaa ei tarkentanut syytä. 36 vastaajaa tunnistaa vastuullisuustyössään kehityskohteita, 15 ei tunnista ja kaksi vastaajaa ei ole vastanneet kysymykseen ollenkaan. 29 vastaajaa tarkoittaa kehityskohteita, seitsemän ei.

Vastaajien mukaan ekologisen vastuullisuustyön kehityskohteita ovat kestävä valinnat hankinnoissa (4), kierrätyksen kehittäminen (3) ja logistiikan hiilijalanjäljen pienentäminen (2). Sosiaalisen vastuun osa-alueella kehityskohteina koetaan selkeimmin saavutettavuus (5), koulutuksen lisääminen (4) sekä turvallisempi tila ja siitä viestiminen (2). Yhdeksän vastaajaa kokee vastuullisuustyössään olevan kokonaisvaltaisesti kehittävää.

Ympäristövastuullisuuden teemaan liittyen suurin osa (45) vastaajista kierrättää jätteet ja käyttää tapahtumissaan ekologisesti kestäviä tuotteita (41). Tapahtumiensa ruokahävikkiä vähentää yli puolet (28) ja hankintojen hiilijalanjälkeä pienentää hieman alle puolet (25) vastanneista. 14 vastaajalla on sähkön ja lämmön käytön vähentämisen suunnitelma. Vastaajista 13 mainitsee toteuttavansa muita ympäristövastuullisia toimenpiteitä, joita ovat

- kiertotalouden hyödyntäminen (5),
- kestävä liikkuminen (5),
- hiilijalanjäljen kompensointi (2) ja
- jätteiden vähentäminen (1).

Kyselyn vastausvaihtoehdoissa esitellyt ympäristövastuulliset toimet eivät toteudu kaikilla (14) ja syyt sille ovat mahdottomuus vaikuttaa muiden hallinnoimiin tiloihin (7), rajalliset mahdollisuudet käyttää kestäviä tuotteita (2), hankintoja ei ole lainkaan (2), ruokamenekin ennakoinnin vaikeus (1), kierrätyksen järjestämisen hankaluus (1) ja resurssien puute (1).

Sosiaalisen vastuullisuuden teemaan liittyen suurin osa vastausvaihtoehdoissa annetuista toimenpiteistä toteutuu yli puolella kaikista vastanneista. Vastanneista 46 edistää aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, 40 vastaajalla on esteettömyys- ja saavutettavuustiedot selkeästi saatavilla, 36 tarjoaa ilmaisohjelmaa tapahtumissaan, 35 kertoo tapahtumiensa olevan esteettömiä ja saavutettavia ja 26 vastaajan tapahtumissa on turvallisemman tilan ohje näkyvillä. 19 vastaajaa ilmoittaa työllistävänsä vaikeasti työllistyviä ja 18 kannustaa työajalla tehtävään

vapaaehtoistyöhön tai lahjoittaa osan tuotoistaan hyväntekeväisyyteen. Vastaajista kahdeksan mainitsee tekevänsä muita sosiaalisesti vastuullisia toimenpiteitä, kuten

- huomioivansa lapset ja nuoret sekä erityisryhmät (2),
- osallistavat yhteistyöllä erilaisia ihmisryhmiä (2),
- edistävät maahanmuuttajataustaisten ihmisten sopeutumista ja yhteisöllisyyttä (2),
- työllistävät häirintäyhdysheikön (2) ja
- edistävät taloudellista saavutettavuutta Kaikukortin avulla (1).

Kaikki kyselyn vastausvaihtoehdoissa esiteltyt sosiaalisesti vastuulliset toimet eivät toteudu 12 vastaajalla, koska toiminta perustuu täysin vapaaehtoisuuteen (5), tapahtumapaikkojen kiinteät rakenteet eivät aina ole esteettämiä tai maasto tapahtumapaikalla on haastavaa (5) ja ajalliset ja taloudelliset resurssit eivät riitä kaikkeen (2).

6.1.2 Ohjeet ja Valitse vastuullisemmin -palvelu

Tampereen kaupungin ohjeet vastuullisten tapahtumien järjestämiseen ovat helposti löydettävissä 19 vastaajan mielestä, ja samanaikaisesti 17 vastaajaa ei ole tiennyt ohjeiden olevan olemassa. Kahdeksan tapahtumatoimijaa ei ole tarvinnut ohjeita, viiden toimijan mielestä ohjeet ovat liian hajallaan ja yksi ei ole löytänyt ohjeita lainkaan. Yksi vastaaja ei ole ehtinyt perehtymään aiheeseen resurssien vähyyden vuoksi, yksi kertoo lajiin ohjeistusten linjaavan heidän toimintaansa ja yksi ei ollut tiennyt ohjeista aiemmin, mutta löysi ne kuitenkin helposti.

Ohjeiden sijaintiin liittyvästä kysymyksestä ohjattiin 26 tapahtumatoimijaa vastaamaan tarkemmin kysymyksiin kaupungin ohjeiden kattavuudesta. Vastauksia pyydettiin ainoastaan niiltä toimijoilta, jotka ovat niistä tietoisia tai ovat käyttäneet niitä. En kokenut oleelliseksi kysyä ohjeista tarkemmin niiltä vastaajilta, jotka eivät olleet niitä nähneet tai käyttäneet. Kysyttäessä kaupungin ohjeiden kattavuudesta, vastaajista 22 ilmoitti niiden olevan kattavat ja neljä vastaajaa kuvasi niiden puutteiden liittyvän ohjeiden yleistasoiseen luonteeseen (1), Valitse vastuullisemmin -kriteeristön hajanaisuuteen tapahtumien osalta (1), ohjeiden ajantasaisuuteen (1) sekä niiden sijaintiin kaupungin verkkosivuilla (1).

Tästä kysymyksestä ohjattiin ohjeiden kattavuuteen tyytymättömät neljä vastaajaa edelleen tarkentamaan heidän tarpeitaan kaupungin ohjaukselle. Kaikki vastaajat kaipaavat lisää ohjausta sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyen. Vastaajista kolme kaipaa lisää ohjausta taloudelli-

sella osa-alueella, kaksi toivoo tukea ympäristöasioihin ja kaksi vastuulliseen viestintään liittyen. Kysyttäessä preferenssiä ohjauksen muodosta, vahvimmin (3) toivottiin ohjauksen olevan hyvien käytänteiden jakamista verkostoissa. Lisäksi tarpeellisina nähtiin tasapuolisesti oppaat (2) ja koulutus (2). Konsultointia kaivattiin vähiten (1).

Kaikki 53 tapahtumatoimijaa vastasivat kysymykseen Valitse vastuullisemmin -palveluun liittymisestä. Ainoastaan 15 vastaajaa on liittynyt palveluun. Valtaosa vastanneista (38) ei ole palvelussa mukana. Yhdeksän vastaajaa ei tarkenna siihen syytä, mutta 29 vastaajaa perustelee syyksi sen, että palvelu on tuntematon (19), käytössä on muu vastuullisuusohjelma tai yhteistyö (3) sekä henkilö- ja aikaresurssit ovat riittämättömät asiaan perehtymiseksi (3). Yhdelle vastaajista liittyminen ei ole ajankohtaista, yksi ei ole osannut yhdistää palvelun toimivuutta tapahtumatoimintaan, yhden vastaajan toiminnan luonne ei mahdollista liittymistä ja yksi on liittymässä siihen. Niitä 38:aa vastaajaa, jotka eivät ole liittyneet palveluun, pyydettiin tarkentamaan, mikä heidät saisi tulevaisuudessa liittymään siihen. Vastaajista 25 korosti tarvitsevansa lisätietoa palvelusta, 18 toivoi konkreettista tukea toiminnan kehittämiseen, 12 nosti tärkeäksi palvelun tuoman lisänäkyvyyden ja 11 kaipasi lisätietoa vastuullisuudesta oman organisaation kontekstissa. Yksi kertoi päätöksen riippuvan henkilö- ja aikaresursseista.

Kaikilta 53 vastaajalta kysyttiin lopuksi, kokevatko he Valitse vastuullisemmin -palvelun sekä kaupungin ohjauksen merkityksellisinä työkaluina tapahtumien vastuullisuustyön edistämässä. Yli puolet vastaajista (31) kokee ne merkityksellisinä. Monet (19) eivät osanneet kommentoida niiden hyödyllisyyttä, sillä ohjeet ja palvelu eivät ole heille entuudestaan tuttuja (5) sekä niiden hyödynnettävyys riippuu resursseista (1), käytössä olevien tilojen hallinnoinnista (1) ja tarjottavasta ohjauksesta ja sen suhteesta tarpeeseen (1). Vastaajista 11 ei tarkentanut syytä. Kaikista vastaajista kolme toimijaa eivät kokeneet ohjausta tai Valitse vastuullisemmin -palvelua tarpeellisiksi, koska heidän toimintansa on jo vastuullista erilaisten vastuullisen toiminnan sertifiointien ja käytössä olevien omien vastuullisuusohjelmien vuoksi.

6.2 Haastatteluilla syvemälle syihin

Vastuullisuuden tunnistaminen

Haastateltavat ymmärtävät vastuullisuuden terminä, ja kokevat sen vahvasti merkityksellisenä niin henkilökohtaisesti kuin organisaatiotasollakin.

Kestävä kehitys on silleen hyvä sana, että se on vähän kova. Mutta se on varmaan kova sen takia, että markkinavoimat ymmärtää sen. (H2.)

Haastateltava 1 ilmaisee huolensa yleisesti vastuullisuusasioiden konkretian ymmärtämisestä ja sanookin, että ”mä näen siinä aika ison riskin, että se jää sellaiseksi hötöksi, tavallaan mainospuheeksi, jossa ei ole tarpeeksi konkretiaa.” Hän korostaakin aiheen haastavuutta viitaten sen laajuuteen ja monipuolisuuteen.

Molemmille haastateltaville tulee vastuullisuudesta kuitenkin ensisijaisesti mieleen ekologinen kestävyys. Haastateltava 2 mainitsee sosiaalisen kestävyuden linkittyvän olennaisesti vastuullisuuden kokonaisuuteen, jonka taustalla vaikuttaa taloudellinen ulottuvuus. Puhuttaessa taloudellisesta vastuullisuudesta haastateltava 2 arvioi pienten taloudellisten resurssien rajoittavan merkittävästi tapahtumajärjestäjän mahdollisuuksia vastuullisuuteen. Taloudellisten resurssien vähäisyys vaikuttaa tapahtuma-alalla merkittävän paljon työntekijöiden jaksamiseen aiheuttaen huolestuttavissa määrin niin sanottua ”loppuun palamista” henkilöstöpuolella ja vaikeuttaa näin ollen yrityksen mahdollisuuksia toimia vastuullisesti työntekijöitään kohtaan. Haastateltava 2 mukaan tämä johtaa siihen, että aliresursoidut ja väsyneet työntekijät eivät välttämättä jaksaa toimia vastuullisesti ja heiltä on näin ollen vaikea sitä myöskään vaatia.

Organisaation vastuullisuustyö

Organisaationsa vastuullisuustyön haastateltava 2 taustoittaa perustuvan strategiaan ja laadittuihin arvoihin ja siihen, että yksinkertaisesti on sitouduttu toteuttamaan tiettyjä asioita. Sitoutuminen vastuulliseen toimintaan hänen mukaansa kumpuaa ensisijaisesti organisaatiosta itseltään ja pikemminkin toimenpiteiden laajuuteen vaikuttavat ulkoiset vaatimukset esimerkiksi rahoittajilta tai yleisöltä. Haastateltava 2 kiteyttääkin, että ”tavallaan me ollaan vastuussa meidän yleisölle, me ollaan vastuussa ympäristölle, ja me ollaan vastuussa meidän työntekijöille, että me toimitaan kestävästi.” Yhdenvertaisuuteen ja moninaisuuteen liittyvät asiat on haastateltava 1:n mukaan kirjattu heidän organisaationsa arvoihin, sen sijaan ympäristöasioita niihin ei ole sisällytetty. Kuitenkin organisaatiossa työskentelevien ihmisten omat arvot ympäristöön liittyen ovat sellaiset, että niihin panostetaan ja pyritään kestävyteen myös silloin, kun se ole se halvin ratkaisu.

Vastuullisuus näkyy molempien haastateltavien tapahtumatoiminnassa monipuolisesti. Molempien haastateltavien tapahtumissa on korostettu kasvispainotteista ruokatarjoilua. Haastateltava 1 kertoo lisäksi organisaationsa esimerkiksi vähentäneen huomattavasti paperin käyttöä, ja he ovatkin ottaneet käyttöön tapahtumasovelluksen painettujen ohjelmien sijaan. He edistävät

muutenkin vastuullista toimintaa kommunikoidessaan myös yleisön suuntaan. Lisäksi he suosivat kestäviä materiaaleja, ja pohtivat aktiivisesti keinoja hyödyntää turhiksi jääneet tekstiilit uusien tuotteiden ideoinnissa ja tuotannossa. Heillä on tapahtumissaan myös yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen perehdytettyä henkilöstöä. He solmivat myös pitkäjänteisiä ja läpinäkyviä sopimuksia alihankkijoidensa kanssa. Haastateltava 1 kokee myös henkilökohtaisesti tärkeäksi, että esimerkiksi ruokahävikkiä pystytään vähentämään lahjoittamalla ylijäämä eteenpäin sitä oikeasti tarvitseville. Haastateltava 2 mainitsee muutamina esimerkkeinä vastuullisista valinnoista tapahtumansa keskeisen joukkoliikenteellä saavutettavan sijainnin ja mahdollisimman esteettömien tapahtumapaikkojen valitsemisen. Heidän tapahtumassaan pyritään koko ajan vähentämään kävijöille jaettavaa ja myytävää materiaalia ja hankitaan aikaa kestäviä vuosiluvottomia tekstiilejä ja muita materiaaleja. Haastateltava 2 kertoo myös heidän tapahtumaviestintänsä keskittyvän digitaalisille alustoille. Organisaatio pyrkii myös huomioimaan taloudellisen saavutettavuuden, ja osana tapahtumaa tarjotaankin ilmaisohjelmaa ja muutenkin pidetään lip-pujen hinnat maltillisina. Myös haastateltava 1:n edustamassa tapahtumassa tarjotaan ilmaista ohjelmaa, ja hän korostaakin sitä, ”että on tärkeää, että me näytään [sellaisina toimijoina], että on niitä ilmaistilaisuuksia, että kuka tahansa tamperelainen voi niihin mennä”.

Kulttuurialalle tyypillisesti haastateltavien edustamat tapahtuma osallistavat vuosittain myös huomattavan määrän vapaaehtoistyöntekijöitä. Haastateltava 2 tapahtumaan ilmoittautuu vuosittain suuri joukko halukkaita vapaaehtoisia, ja heidän osallistumisinnostuksensa ja sitoutumisensa tapahtumaan vuosi toisensa jälkeen viestii organisaation kestävästä toiminnasta vapaaehtoisten suuntaan. Haastateltava 1 kiittelee aktiivisia tapahtumansa vapaaehtoisia, sillä heiltä kumpuavilla huomioilla ja ideoilla on kyetty kehittämään varsinkin sosiaalisen vastuullisuustyön osa-aluetta entistä parempaan suuntaan. Vastuullisuustyöstä puhuttaessa myös tapahtumien varsinainen sisältö eli ohjelma nousee esille. Haastateltava 1 kertoo, että kestävyys on sisällytetty myös heidän ohjelmistoonsa, jossa voidaan kierrättää osittain samoja elementtejä vuodesta toiseen. Haastateltava 2 kertoo heidän tapahtumansa ohjelman keskittyvän aiheiltaan olemaan ”niin sanotusti hyvän puolella”.

Toiveet ja tarpeet kaupungille

Haastateltava 1 organisaatiossa on laadittu jokaiselle tapahtumalle omat vastuullisuussuunnitelmat, joita päivitetään vuosittain tapahtuman jälkeen. Haastateltava 2 kertoo, että heillä ei organisaatiossa ole laadittu suunnitelmaa tai erityisiä ohjeita ohjamaan vastuullista toimintaa

eikä monipuolisista toteutettavista ympäristövastuun toimista huolimatta selkeää ympäristöohjelmaa. Syynä tähän on aika- ja henkilöressurssien puute. Myös haastateltava 1 on huolissaan resurssien niukkuudesta ja sanookin, että ”onhan se semmosta vähän tasapainottelua, että mihin sen aikansa sitten laittaa”.

Toiveena Tampereen kaupungille haastateltava 2 esittää, että se tarjoaisi riittävästi tukea ja konkreettisiin tuloksiin tähtääviä apukeinoja vastuullisuustyöhön sen jokaisella osa-alueella. Tällä hetkellä kaupungin tarjoamat ohjeistukset ovat hänen mukaansa melko hajallaan eivätkä muodosta täysin selkeää kokonaisuutta. Tilanteen korjaamiseksi hän ehdottaakin ottamaan mallia Yleisradionkin käyttämistä visuaalisista Instagram-tarinoiden kokonaisuuksista, joissa osiosta toiseen pääsee etenemään helposti haluamaansa tahtiin. Haastateltava 1 kokee kaupungin ohjeet varsin käyttökelpoisiksi, tosin hän toivoisi niiden vahvistavan konkreettista toimintaa paremmin. Hän kokee, että toimenpiteiden toteuttamista voisi edistää niiden syiden taustoittaminen eli esimerkiksi tiiviisti kuvata lakisääteisyys ja esitellä selkokielellä, mitä se käytännössä tarkoittaa ja miten niitä voi lähteä toteuttamaan.

Haastateltava 2 kokee, että rahoittajien, kuten kaupungin, taholta tulevat vaatimukset vastuullisille toimille viestitään epäjohdonmukaisesti, ja hän toivoisikin selkeämpää viestintää ja toiminnanohjausta asiassa. Vastuullisuustyö esitetään usein tukihakemuksissa ikään kuin vaatimuksena, mutta seurannan ja raportointivaatimusten puuttuessa ne ovat ennemminkin vapaaehtoisuuteen perustuvia toimia, joita varten ei erikseen myönnetä lisäresursseja eikä työkaluja tai ohjeita. Haastateltava 2 toteaa, että ”kaikki tekee nyt oman kiinnostuksen ja jaksamisen pohjalta tätä juttua, näitä vastuullisuushommia, kun sen pitäisi olla vain yksi selkeä osa [toimintaa]”. Haastateltava 1 kuvaakin, että tapahtuman voi toteuttaa toimimatta vastuullisesti, mutta ei ilman esimerkiksi tapahtuman vaatimaa infrastruktuuria. Hän toteaaakin, että ”kun ruvetaan priorisoimaan, mitä ehtii tehdä ja mitä ei, niin sitten siinä on se riski, että se jää sinne taustalle se vastuullisuustyö”. Haastateltava 2 arvioi, että vastuullisuusasioita voitaisiin edistää tehokkaammin, mikäli niissä olisi olemassa tietyn tason pakottavuus, kuten esimerkiksi raportointivelvollisuus tai näyttö toimenpiteisiin käytetystä aika- tai henkilöressursista. Haastateltava 2 ehdottaakin kaupungilta haettavaan rahoitukseen mallia, jossa osa avustuksesta velvoitettaisiin käyttämään yksinomaan tapahtuman vastuullisuusasioista vastaavaan henkilön palkkaukseen tai vastuullisuustoimenpiteiden toteuttamiseen. Haastateltava 1 pohtii myös, että vastuullisuustyötä voisi edistää joku toimenpiteiden toteutumiseen perustuva taloudellinen kannustin.

Haastateltava 1 näkisi hyödyllisenä eräänlaisen kaupungin laatiman selvityksen, jossa se avaisi Tampereella järjestettäviltä tapahtumilta odotetut vastuullisuustoimenpiteet ja jonka toimija voisi lähettää esimerkiksi yhteistyökumppaneille ikään kuin vakuuttamaan heidät asian tärkeydestä. Näin voitaisiin saada vastuullisiin valintoihin myös sidosryhmät mukaan ja pystyttäisiin suuremmalla joukolla yhdessä toimimaan vastuullisesti entistä vahvemmin. Haastateltava 1 pohtiikin, että kaupungilla voisi olla yhteistyökumppaneilleen ja erityisesti kaupungin avustusta saaville tapahtumatoimijoille eräänlainen sopimuspankki, jossa olisi jo neuvoteltuna hyviä vastuullisempia valintoja edistävät tarjoukset erilaisista palveluista. Tämä voisi edistää valitsemaan vastuullisemmin, kun aikaa ei kuluisi kaiken tutkimiseen ja kilpailuttamiseen aivan alusta asti. Loppujen lopuksi kaikenlainen ajatusten vaihto ja hyvien toimintatapojen jakaminen vertaistensa keskuudessa olisi haastateltava 1:n mielestä erittäin toivottavaa ja tavoiteltavaa.

6.3 Dokumenttianalyysi

Valitsin analysoitavakseni Turun (2022a), Oulun (2022a), Helsingin (2022), Jyväskylän (2022) sekä Sodankylän (Visit Sodankylä 2022a) kunnan verkkosivuillaan tarjoamat tapahtumajärjestäjän ohjeet. Ohjeista keskityin analysoimaan niiden löydettävyyttä, sisällön erityispiirteitä vastuullisuuden osalta sekä muotoa. Käytin työssäni dokumenttianalyysiä benchmarkingin tapaan oppiakseni muiden kuntien toiminnasta ja löytääkseni siten hyviä käytänteitä Tampereelle hyödynnettäväksi. Keskityin analyysissäni nostamaan esiin ainoastaan niitä piirteitä, jotka erityisesti erottuvat edukseen muiden kuntien ohjeistuksissa jollain tapaa. Näitä nostoja havainnollistan taulukossa 1.

Taulukko 1: Dokumenttianalyysin matriisi, jossa on nostettu kuntien tapahtumajärjestäjän ohjeista erityisesti erottuvia piirteitä Tampereen ohjeisiin verrattuna.

Mitä tutkittiin	Turku	Oulu	Helsinki	Jyväskylä	Sodankylä
Ohjeiden löydettävyyden	+ verkkosivuilla 2 klikkauksen päässä	+ verkkosivuilla 3 klikkauksen päässä		+ verkkosivuilla 2 klikkauksen päässä	
Sisällön erityispiirteitä		+ virtuaalinen osallistumismahdollisuus tapahtumiin + ohjeet hiilijalanjäljen mittaamiseen ja kompensointiin + monipuolinen lista sertifiikaateista linkkeineen + vastuullinen majoitus			+ resurssipankki
Muoto		+ visuaalinen ja kevyt rakenne		+ ladattava muoto	

		+ tekeillä erillinen vastuullisen tapahtumatuotannon opas			
Muut huomiot			+ taloudellinen kannustin Ekokompassin käyttäjille		+tapahtumatyökalu

Kuntien ohjeiden löydettävyyttä arvioin niiden verkkosivujen sijainnin sekä Googlen hakukoneen ilmoittamien tulosten perusteella. Hain ohjeita Googlesta käyttäen jokaisen kunnan kohdalla samoja neljää hakusanayhdistelmää, jotka olivat kaupungin nimi + tapahtuma/tapahtumajärjestäjä + opas/ohjeet. Tampereen sekä kaikkien muidenkin kuntien omien verkkosivujen sijoitus hakutuloksissa oli kaikilla hakusanayhdistelmillä ensimmäinen, paitsi Sodankylän, jonka hakutulos vaihteli hakusanojen mukaan toisen ja neljännen välillä.

Kuntien verkkosivuilla ohjeiden sijainti vaihteli jonkin verran. Tampereen kaupungin etusivulta ohjeisiin pääsee viiden valinnan eli klikkauksen kautta, kun taas Jyväskylän ja Turun kaupunkien ohjeiden äärelle pääsee ainoastaan kahdella ja Oulun kolmella klikkauksella. Sodankylän omilla sivuilla ei ollut ohjeita lainkaan eikä sieltä selkeästi ohjattu edelleen niiden äärelle Visit Sodankylän (2022a) sivuille. Helsingin kaupungin ohjeita en löytänyt lainkaan kaupungin sivuilta etsimällä, tosin siellä mainitaan käynnissä olevasta kahden vuoden aikana tehtävästä verkkosivu-uudistuksesta.

Tapahtumajärjestäjän vastuullisuusohjeiden sisällöt koostuvat pääsääntöisesti samoista aihekokonaisuuksista kuin Tampereellakin, mutta aihealueet käsitellään muissa kunnissa huomattavasti niukemmin. Vastuullisuus löytyy Tampereen kaupungin tavoin omana otsikkonaan ainoastaan Turun kaupungin ohjeista sekä ympäristövastuun alta Oulun ja Helsingin kaupunkien ohjeista, joissa ei myöskään käsitellä vastuullisuuden sosiaalista ulottuvuutta. Jyväskylässä ja Sodankylässä vastuullisuus selkeänä ohjekokonaisuutena puuttuu. Turussa (2022b) on Tampereen kaupungin tavoin nostettu kokonaan oman otsikkonsa alle saavutettavuus, jossa kerrotaan ja ohjeistetaan esteettömyysasiat kattavasti. Saavutettavuudesta ei ohjeisteta omana kokonaisuutenaan tai vastuullisuuden otsikon alla Oulun ja Jyväskylän kaupunkien eikä Sodankylän kunnan ohjeissa, ja Helsingin kaupunki ohjaa suoraan Kulttuurista kaikille -palvelun (2022a) pariin.

Vastuullisuusohjeita annetaan pääsääntöisesti ekologisesta näkökulmasta. Oulun kaupungin ohjeet ympäristövastuun osalta ovat Tampereen tavoin todella kattavat ja yksityiskohtaiset. Turun kaupungin (2022c) vastuullisuussisällön otsikointi viittaa kattavuuteen, mutta sisältö jää

todella suppeaksi. Helsingin kaupunki on avannut joitain ympäristöaiheita oppaassa ja ohjaa sivuiltaan aihetta käsitteleville muille niin kaupungin sisäisille kuin ulkoisillekin verkkosivuille. Vastuullisuusterminologian käyttö osana ohjesisältöjä vaihtelee. Ainoa kerta, kun sana vastuullisuus mainitaan Jyväskylän kaupungin (2022, 11) ohjeessa, on kehotuksessa korjata mainokset pois ilmoitustaululta tapahtuman jälkeen. Vastuullisuus-termiä ei löydy myöskään Sodankylän tapahtumajärjestäjää ohjaavasta suppeasta osiosta. Sivulla on esitelty tiiviisti esiteettömyys ainoana vastuullisuuteen liittyvänä osa-alueena, ja lukija ohjataan katsomaan lisätietoa Kulttuurilla kaikille -palvelusta (2022a). Sodankylän kunta (Visit Sodankylä 2022a) kuitenkin näyttää tarjoavan suunnittelu- ja dokumentointityökalun tapahtumajärjestäjien käyttöön, mikä voisi selittää suppeat ohjeistukset. Dokumenttianalyysia tehdessä palveluun ohjaava sivusto ei kuitenkaan vaikuttanut olevan toiminnassa, joten työkalun kattavuutta on tässä vaiheessa mahdotonta arvioida.

Dokumenttianalyysin kohteena olevien kaupunkien vastuullisuuden ohjesisällöistä nousi esiin joitakin erityispiirteitä Tampereen ohjeisiin verrattuna. Oulu erottautui ohjeistuksillaan vastuulliseen majoittumiseen sekä hiilijalanjäljen mittaamiseen ja kompensointiin liittyen. Oulun kaupunki (2022b) tarjoaa ohjeissaan myös varsin kattavan listauksen erilaisista tapahtumille sopivista ympäristösertifikaateista linkkeineen. Ohjeissa on myös nostettu esiin virtuaalinen osallistumismahdollisuus tapahtumiin keinona pienentämään liikkumisen hiilijalanjälkeä sekä samalla lisäämään tapahtuman saavutettavuutta (Oulun kaupunki 2022b). Sodankylän kunta (Visit Sodankylä 2022b) kannustaa kiertotalouden hyödyntämiseen tapahtumaohjeiden yhteyteen perustetulla tapahtumajärjestäjien resurssipankilla, jossa voi vuokrata tai lainata tapahtumatoinnin resursseja alueella. Ohjeiden sisältöön varsinaisesti liittymättömästi, mutta vastuulliseen toimintaan vahvasti kannustavana elementtinä nostan tässä vielä esiin Helsingin kaupungin käyttämän taloudellisen kannustimen Ekokompassi-sertifikaatin käyttäjille. Tapahtumatoinnit, joilla on se käytössä, voivat saada 30 prosenttia alennusta Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan vuokraamien tapahtumapaikkojen aluevuokrasta (Helsingin kaupunki 2022).

Tapahtumajärjestämisen ohjeet ovat pääsääntöisesti vieritettävässä tekstimuodossa kaupunkien verkkosivuilla. Ohjeet on Tampereen tavoin laadittu tekstijonoksi oman valikkonsa alle kaikkien muiden kuntien verkkosivuilla paitsi Jyväskylässä, jossa ohjeet on laadittu ladattavaan asiakirjamuotoon. Oulun vastuullisuusohjeet erottuvat muiden kuntien laatimista tekstijonoista

visuaalisen ja kevyen rakenteensa ansiosta. Ohjeiden helppous perustuu siihen, että vastuullisuuden sisältöjen kokonaisuuden hahmottaa helposti kerralla sekä siirryttäessä aiheesta toiseen. Vastuullisuuden kokonaisuuden eri osa-alueet on selkeästi esitetty erikseen omina tietolaatikkoinaan aukeavina valikkoina, eikä kokonaisuuden hahmottaminen vaadi sivujen vierittämistä ylös ja alas.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tässä opinnäytetyössä lähdin selvittämään, miten Tampereen tapahtumajärjestäjät edistävät toiminnassaan ympäristö- ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi lähdin kartoittamaan, kuinka kaupungin ohjeet vastuullisen tapahtuman järjestämiseen koetaan, ja miten kaupunki voisi kehittää niitä ja aiheeseen liittyvää ohjausta.

Toteuttamani kyselyn valossa kestävän kehityksen käsitteet ovat Tampereen alueen tapahtumajärjestäjille pääsääntöisesti tuttuja ja lähes kaikki tunnistavat, kuinka vastuullinen toiminta konkretisoituu oman organisaation toiminnassa. Kaikki vastaajat toteuttavat useampia ympäristö- ja sosiaalisen vastuun toimenpiteitä. Ekologisina toimina eniten kierrätetään jätteitä sekä käytetään kestäviä tuotteita ja sosiaalinen vastuu keskittyy vahvimmin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä saavutettavuuden fyysisten ja viestinnällisten elementtien edistämiseen. Kehityskohteita omasta vastuullisuustyöstä tunnistetaan myös selkeästi, tosin silti merkittävä osa vastaajista ei niitä tunnista omassa toiminnassaan. Kyselyn koko vastaajamäärästä vähemmistö tietää Tampereen kaupungin ohjeista mutta kokee ne pääasiassa kattavina. Tästä vähemmistöstä jää jäljelle vain muutama niitä käyttävä toimija, joiden tarpeisiin ne eivät vastaa ja joilta kartoitettiin kehystoiveita niihin liittyen. Tällä pienellä vastaajajoukolla korostuu ohjauksen tarve sosiaalisen vastuun osa-alueella ja ohjausta toivotaan verkostotoiminnan muodossa kokemuksia jakamalla. Valitse vastuullisemmin -palvelua ei pääsääntöisesti tunneta, mutta lisätiedon ja sen mahdollisten konkreettisesti tuomien hyötyjen perusteella siihen voitaisiin liittyä. Kiteytettynä siitä kaivataan laajasti lisätietoa, jotta sen hyötyjä voitaisiin laajemmin tunnistaa.

Suorittamani haastattelut osoittavat, että vastuullinen toiminta perustuu ensisijaisesti tapahtumaorganisaatioiden arvoihin ja on vahvasti läsnä organisaatioiden arjessa. Vastuullisuustyölle asettaa kuitenkin haasteen sen laajuus ja moninaisuus sekä kuitenkin usein pienillä taloudellisilla ja henkilöresursseilla toimiminen. Lisäksi kestävän kehityksen toimenpiteiden pitkälti vapaaehtoisuuteen perustuva luonne vaikuttaa niiden toteuttamiseen. Vastuullisuustyö näkyy konkreettisina ekologista ja sosiaalista kestävyyttä edistävinä toimenpiteinä, kuten esimerkiksi kannustamisena joukkoliikenteen käyttöön, esteettömien tapahtumatilojen ja ilmaisohjelman tarjoamisena, viestinnässä, häirinnän kitkemisenä, kierrätyksenä sekä vastuullisina alihankintasopimuksina. Organisaatiot ymmärtävät huolehtia tapahtumahenkilökunnan hyvinvoinnista sekä kannustavat yleisöään monin eri keinoin valitsemaan vastuullisemmin ja toimimaan kestävämmiin.

Tampereen kaupungilta toivotaan erityisesti vastuullisuustyön konkreettisiin toimenpiteisiin tähtäävää tukea ja ohjausta. Lisäksi halutaan selkeää ja johdonmukaista viestintää sekä helposti hyödynnettäviä ohjeita. Kaupungilta myös toisaalta ehdotetaan vastuullisuustyön vaatimustason nostamista niin, että ne olisivat suositusten sijaan velvollisuuksia, joita auditoitaisiin. Kuitenkin toivottaisiin, että niihin myönnettäisiin jollain tapaa lisäresursseja esimerkiksi taloudellisenä kannustimena tai kaupungilta saatavaa tukea korotettaisiin ja muotoiltaisiin sen rakennetta esimerkiksi jyvittämällä korotettu osuus tukemaan vastuullisuustyötä. Lisäksi toiveena olisi saada kaupungilta apua yhteistyökumppaneiden suuntaan vastuullisuustyön tärkeyden painottamiseen ja vastuullisiva valintoja edistävien sopimushintojen neuvotteluihin.

Dokumenttianalyysini perusteella Tampereen tarjoamat tapahtumajärjestäjän ohjeet ovat sisältöltään monipuolisemmat ja tarkemmat kuin muissa vertailtavissa kunnissa. Tampereen sisällöissä erottuu selkeästi myös kaupungin monimuotoisten tapahtumien huomioiminen, sillä ekologisuutta edistäviä vinkkejä annetaan myös kokousten ja kongressien näkökulmasta. Vertailtavien kuntien ohjeissa on pääsääntöisesti samat vastuullisuuden aiheet, jotka keskittyvät ympäristöllisiin osa-alueisiin vain sivuten sosiaalisen vastuu elementtejä, jos sitäkään. Tämä saattaa selittyä sillä, että kuten Alila ym. (2011, 7) toteavat, sosiaalisen kestävyuden elementit sisältyvät pitkälti jo yhteiskunnan perusarvoihin. Tämän vuoksi niistä ohjeistamista ei välttämättä koeta tarpeelliseksi. Sisällön kattavuuden lisäksi huomattava ero ohjeiden välillä liittyy niiden sijaintiin ja löydettävyyteen käytettäessä kuntien omia verkkosivuja.

7.1 Tapahtuma-alan vastuullisuustyön nykytila

Yleisesti tarkasteltuna Tampereen alueen tapahtumatoimijoiden vastuullisuustyön nykytila on hyvällä pohjalla. Toimijat ymmärtävät kestävyuden ja vastuullisen toiminnan merkityksen ja ovat kiinnostuneita kestävästä kehityksestä. He kokevat vastuulliset valinnat tärkeiksi sekä kestävä kehityksen periaatteet näkyvät myös monen organisaation arvoissa. Ilahduttavaa on huomata, kuinka merkityksellisenä ja olennaisena tapahtumatoimijat pitävät kestävyyttä myös työyhteisössä. Tapahtuma-alalla toteutetaan monia toimenpiteitä, mutta tutkimukseni valossa paljon jää vielä puuttumaan. Huomiota herättää tutkimuksessani kuitenkin se, että osa toimijoista ei tunnista omassa vastuullisuustyössään kehitettävää eikä tästä syystä osaa kaivata siihen myöskään ohjeita. Ihanteellisintahan olisi, mikäli tämä viittaisi toiminnan olevan jo täydellistä, mutta realistisempi lähestymistapa lienee, ettei kaikkia vastuullisen toiminnan mahdollisuuksia tunnisteta toiminnassa tai sitä arvioidaan ainoastaan lakisääteisyiden perusteella. Vastuullinen

toimintahan kuitenkin edellyttää, että toimenpiteitä tehtäisiin yli lakien vaatiman tason, kuten luvussa neljä olen esittänyt.

Luvussa kolme esitin, että ympäristövastuullisuus tunnetaan yleisesti parhaiten kestävän kehityksen osa-alueista, ja sitä väittämää tukevat myös työni tutkimustulokset. Aiheen tunnistaminen sekä sen koettu merkityksellisyys eivät kuitenkaan näy suoraan tekoina. Tutkimustulosteni perusteella tapahtuma-alalla on vielä varaa edistää ympäristövastuullista toimintaa. Kiinnostavana näyttäytyy kuitenkin se, että tapahtumien vaikuttavuusarvioinnin (Tampereen kaupunki 2021b, 4) mukaan kävijöiden mielikuvat tapahtumien ympäristöystävällisyydestä ovat vahvasti positiivisia ja sijoittuvat asteikolla yhdestä viiteen kohtaan 4.16. Toteutettavista toimenpiteistä nousevat vahvasti esiin pitkälti lakiin perustuvat toimenpiteet, kuten jätteiden kierrätys. Toiminnan hiilijalanjäljen ja ruokahävikin pienentäminen sekä energiatehokkuuden huomioiminen osoittautuivat haasteellisiksi toteuttaa tapahtumajärjestäjien keskuudessa. Erityisesti energiatehokkuutta ei ole yleisesti pystytty huomioimaan, koska useimmat tapahtumat järjestetään muiden tahojen omistamissa tiloissa. Tämä herättää kysymyksen, ajatellaanko energia-asioita liian isossa mittakaavassa, eikä tiedosteta pienten toimien vaikuttavuutta kokonaisuuteen. Energian tuotanto on kuitenkin yksi selkeimmistä tapahtumien aiheuttamista ympäristökuormituksista niin Lindroosin ja Teriön (2012, 9) kuin Perkkiön ja Westerlundinkin (2022, 5) mukaan, joten muiden tiloissa toimivien tapahtumajärjestäjien tulisi pohtia energiatehokkuuden vaihtoehtoja yhdessä tilojen hallinnoijan kanssa.

Tampereen alueen tapahtumatoimijat ymmärtävät sosiaalisen vastuullisuuden tärkeyden ja useimmat toimivat vastuullisten periaatteiden mukaisesti niillä osa-alueilla, mihin heillä resurssit riittävät. Se on kuitenkin heikommin tunnettu kestävyuden osa-alue, josta myös eniten kaivataan ohjeita. Tutkimustuloksissa korostuu sosiaalisen vastuullisuuden alueella tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden aktiivinen edistäminen, mutta kiinnostavaa on, että se ei jalkaudu tarkemmin konkreettisiin ja näkyviin toimenpiteisiin. Tapahtumien vaikuttavuusarvioinnin (Tampereen kaupunki 2021b, 4) mukaan yleisön mielikuvat yhdenvertaisuuden toteutumisesta tapahtumissa sijoittuvat asteikolla yhdestä viiteen kohtaan 4.58 eli ympäristö vastuun tavoin jälleen vahvasti positiivisen puolelle. (Tampereen kaupunki 2021b, 4). Nähtävästi siis haastateltava 1:n mainitsema, osittain kateetonkin, mainospuhe voi siis olla varsin toimivaa mielikuvien muodostuessa jopa liiankin positiivisiksi toteutuneisiin toimiin verrattuna.

Sosiaalisen vastuullisuuden toimenpiteiden puutteista vahvimmin korostuu esimerkiksi turvallisemman tilan periaatteet, jotka eivät ole käytännössä kovin vaikeat laatia, mikäli arvopohja

on jo kunnossa. Tutkimustulosten valossa voisi ymmärtää, että varsin uutena asiana turvallisempi tila ei välttämättä ole toimijoille tuttu asia tai koetaan, että periaatemaisten luonteensa vuoksi niitä on vaikea muotoilla konkreettisiksi ”huoneentauluiksi.” Välttämättä ei myöskään osata ajatella, että turvallisempi tila koskee myös turvallisemman työympäristön varmistamista tapahtumien järjestäjille. Sosiaaliseen vastuullisuuteen olennaisesti kuuluva taloudellinen säävutettavuus on Tampereen tapahtuma-alalla otettu hyvin huomioon, sillä suurin osa tapahtumista tarjoaa ilmaisohjelmaa osana tapahtumiaan tai koko tapahtuma perustuu maksuttomuudelle.

7.2 Toimenpide-ehdotukset

Opinnäytetyöni lopputuotoksena laadin toimenpide-ehdotukset Tampereen kaupungin tapahtumajärjestäjille tarjoaman vastuullisuustyön ohjauksen ja ohjeiden kehittämiseksi. Toimenpide-ehdotukseni muodostavat kuusi kokonaisuutta.

Vastuullisuustoimenpiteisiin seuranta ja tuloksiin tähtäävää koulutusta. Tutkimukseni mukaan Tampereen tapahtuma-alalla yleisesti koetaan, että vastuullisuuden edistämistä on aina varaa parantaa. Kehityksen haasteena on usein se, että osaaminen ja kokonaisvaltaiset resurssit eivät riitä vastuullisuuden valtavan kokonaisuuden hallintaan ja toteuttamiseen. Vastuullisuutta ei myöskään ole laajasti integroitu olennaiseksi osaksi tapahtumatoimintaa, jolloin toimenpiteitä toteutetaan, mikäli oleellisemmilta asioilta jää niille aikaa ja rahaa. Tätä ajattelua tulisi muuttaa ja organisoida toimintamallit uudelleen. Kehitysehdotukseni onkin kaupungin taholta järjestettävä konkreettinen seuranta vastuullisuustoimien toteutumisesta. Tämä edellyttää kuitenkin vastuullisuustoiminnan velvoitteita koskevan viestinnän selkeyttämistä entisestään. Lisäksi koulutustilaisuudet ja työpajat toimisivat tehokkaina välineinä toimijoiden vastuullisuussuunnitelmien ja toimintaohjeiden konkreettiseksi työstämiseksi.

Ohjeet selkeästi ja houkuttelevasti esille verkkosivuille. Tampereen kaupungin tarjoamien ohjeiden sijaintia olisi tutkimustulosteni perusteella tarpeellista kehittää. Ohjeita ei pääsääntöisesti löydetä tai tiedetä, että sellaisia on kaupungilla tarjolla. Sama asia korostuu Valitse vastuullisemmin -palvelun kohdalla, jota ei myöskään laajasti tunneta. Vastuullisuusohjeiden sijaintiin ja löydettävyyteen vaikuttaa kuitenkin se, miten toimijat tietoa ylipäänsä hakevat. Tässä työssä ei ole tutkittu sitä, käytetäänkö tiedon etsimisessä ennemminkin hakukoneita ja hakusanoja vai hakeudutaanko etsimään tietoa kuntien verkkosivuilta systemaattisesti etusivulta alkaen.

Tehokasta ja kohdennettua viestintää ohjeista. Ohjeista ja Valitse vastuullisemmin -palvelusta ollaan niiden heikosta löydettävyydestä huolimatta kuitenkin selkeästi kiinnostuneita ja niiden arvioidaan voivan kuitenkin edistää omaa vastuullisuustyötä entisestään. Tampereen tarjoamat ohjeet sekä Valitse vastuullisemmin -palvelu tulisi sijoittaa kaupungin omilla verkkosivuilla keskeisemmälle paikalle sekä viestiä niistä huomattavasti tehokkaammin ja kohdennetummin, kuten esimerkiksi suoraan organisaatioille sähköpostitse. Lisäksi Valitse vastuullisemmin -palvelun hyötyjä voisi kohdentaa tukemaan organisaation vastuullisuustoimintaa yksilöidymmin esimerkiksi tarjoamalla toimijoille tukihenkilön apua kriteerien räätälöinnissä omaan toimintaan sopiviksi. Lisäksi Tampereen ohjeiden toiminnallisuutta verkkosivuilla voitaisiin parantaa muokkaamalla niistä rakenteeltaan kompakti ja helppolukuinen kokonaisuus, jonka käytettävyyden kokemusta voisi parantaa visuaalinen ja nykyaikainen malli sosiaalisen median maailmasta.

Lisäyksiä ohjesisältöihin. Sisällöllisesti Tampereen vastuullisuusohjeet ovat hyvin yksityiskohtaiset ja niissä annetaan monin paikoin konkreettisia neuvoja toimenpiteiden toteuttamiseksi. Luvussa neljä kuvattiin vastuullisuuden merkitystä liiketoiminnassa ja tiedostavan yhteiskunnan vaatimukseen vastaamista kestävän kehityksen mukaisista valinnoista. Näin ollen hiilijalanjäljen pienentämisen näkökulmasta olisi olennaista huomioida tapahtumien saavutettavuuden mahdollisuuksia ja edistämistä myös digitaalisuutta hyödyntämällä. Ehdottaisinkin lisäämään ohjeet digitaalisuuden tarjoamista mahdollisuuksista niin tapahtuman saavutettavuuden parantamiseksi kuin matkustamisesta aiheutuvien päästöjenkin pienentämiseksi. Lisäksi ohjeista olisi hyvä löytyä kattava opastus hiilijalanjäljen mittaamiseen ja kompensointiin vaihtoehtoisena toimenpiteenä niille, jotka eivät voi konkreettisilla toimenpiteillä pienentää toiminnastaan muodostuvaa hiilijalanjälkeään. Käytännössä tämä tarkoittaisi listausta tapahtumille soveltuvista hiilijalanjälkilaskureista linkkeineen sekä mahdollisten luotettavien kompensointiorganisaatioiden listaamista ja esittelyä.

Sosiaalisen kestävyden check-list. Tarkasteltaessa kestävän kehityksen huomioimista kunta-sektorin ohjeistuksissa vastuullisten tapahtumien järjestämiseksi koko Suomen mittakaavassa, sosiaalisen kestävyden osa-alue on heikosti huomioitu lukuun ottamatta saavutettavuuden osaluuetta. Tutkimukseni kuitenkin osoittaa, että juuri sosiaalisesta ulottuvuudesta kaivattaisiin enemmän ohjausta. Edistämällä ohjaustaan toivottuun suuntaan Tampereella olisikin nyt tilaisuus saavuttaa valtuustoaloitteessaankin (Tampereen kaupunki 2022f) tavoittelemansa esimerkkikaupungin titteli sosiaalisesti kestävien tapahtumien osalta. Tampereen ohjeiden tiivistä

sosiaalisen kestävyuden osiota tulisi laajentaa ja laatia siitä ympäristövastuun tavoin yksityiskohtaisempi ja suoraan tapahtumatoimijoiden hyödynnettävissä oleva tarkistuslista kestävyyttä edistäville toimille. Tässä voitaisiin hyödyntää tehokkaasti Valitse vastuullisemmin -palveluun laadittuja kriteereitä.

Erilaisten kannustimien luominen. Tutkimukseni tarkoituksena ei ollut selvittää kehityskohteita taloudellisesta näkökulmasta kaupungin tapahtumajärjestäjien vastuullisuustyöhön tarjoamaan ohjaukseen liittyen. Tutkimuksestani nousi kuitenkin myös konkreettisia talouteen linkittyviä ehdotuksia vastuullisuustyön kannustamiseksi. Tampereen kaupunki voisi kehittää taloudellisen kannustimen, joka kohdistettaisiin nimenomaan toteutuviin vastuullisuustoimenpiteisiin. Helsingin kaupungilla on käytössä tällainen kannustin Ekokompassiin liittyen. Toimijan täytyy kuitenkin sen saamiseksi ensin isolla rahalla hankkia tämä virallinen sertifikaatti, mutta vastuullisuustoimenpiteiden auditointi voisi niin Helsingin kuin Tampereenkin kaupungin koisoilta organisaatiolta olla muuten hyvin haastavaa toteuttaa. Toisaalta taas Tampereen kaupunki voisi pohtia sitä, voisiko esimerkiksi osan sen myöntämisestä avustusrahoista korvamerkitä vastuullisuustyölle lisäämään toimijoiden resursseja ja toimimaan sekä mahdollistajana että motivaattorina sen tekemiselle. Tapahtumatoimijan kannalta ihanteellisesti tämän voisi toteuttaa nostamalla avustusta tuolla vastuullisuustyölle suunnitellulla resurssilla tai vähemmän ihanteellisesti jyvittämällä sille tietty osuus myönnetystä avustussummasta.

Jatkokehitysjatoksena erilaisia kannustimia tai tukirakenteiden malleja voisi testata tuloksia vertailevilla pilottihankkeilla. Vertailun kohteina voisi olla koulutuksen kautta sekä taloudellisten kannustimien kautta vastuullisuuden edistämisen toteutuminen. Näin voitaisiin tutkia, kuinka hyvin tapahtumatoimijat pystyisivät edistämään vastuullista toimintaa verkostoitumisen ja työpajojen avulla sekä vastaavasti millainen vaikutus taloudellisilla kannustimilla siihen olisi. Tampereen kaupungilla on työn alla vastuullisuusverkoston rakentaminen ja verkosto voisi toimia hyvin mahdollisen testauksen pohjana.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöni käsittelee tapahtumien vastuullisuutta ja kestävien valintojen merkitystä alan vastuulliselle liiketoiminnalle sosiaalisen ja ekologisen osa-alueen viitekehyksessä. Aihe on laaja ja monitahoinen eikä ole olemassa yhtä oikeaa vastausta tai edes täsmällistä määritelmää, mitä vastuullisuus on. Sille on annettu suuntaviivoja ja sisältöehdotuksia, joiden avulla voidaan saavuttaa pitkäjänteisesti aina hiukan enemmän hyvinvointia valituilla osa-alueilla. Vastuullinen toiminta on kuitenkin prosessi, joka ei valmistu koskaan. Tärkeintä onkin siis aloittaa jostain helposta asiasta, ja lähteä kasvattamaan sitä systemaattisesti rajaten ja halliten kokonaisuutta omaan toimintaan sopivaksi.

Vastuullisuuden tematiikan ollessa abstrakti voi jo olettaa myös aiheita tutkiessa, että kyselyihin ja haastatteluihin annetut vastaukset ovat moninaiset ja heijastelevat kunkin vastaajan omaa ajatusmaailmaa aiheeseen liittyen. Lisäksi ihmisillä on Puusan (2020a, luku 6, Haastattelumenetelmän rajoitteita) mukaan taipumus antaa helpommin sellaisia vastauksia, joiden he ajattelevat olevan yleisesti hyväksytyjä yhteiskunnassa, mikä saattaa kuitenkin osittain vääristää tutkimuksen lopputulosta. Kyselyn ja haastattelun aluksi pyrin varmistamaan aiheen ymmärtämisen sen terminologian kautta, mutta en kuitenkaan voi olla varma siitä, että kaikki ovat ymmärtäneet aiheen samalla tavalla. Tarkastellessani tutkimukseni vakuuttavuutta on painotettava, että kyselyn vastaajat sekä haastateltavat valottavat organisaatioidensa tilannetta aina subjektiivisesti oman ymmärryksensä ja siitä muodostamansa tulkinnan kautta. Tämän jälkeen tutkija analysoi ja tulkitsee tätä monista tulkinnoista muodostuvaa aineistoa oman tietämyksensä ja aiemman teorian perusteella. Lopulta tutkija, eli tässä tapauksessa minä, muodostan koko tutkimuskokonaisuudesta oman tulkintani mukaiset johtopäätökset. (Puusa 2020a, luku 6, Haastattelumenetelmän rajoitteita.)

Opinnäytetyön luotettavuutta voidaan arvioida pitämällä mielessä laadullisen tutkimuksen luonne. Luotettavuutta punnitessa on arvioitava työssä tehtyjä valintoja sekä arvioitava, kuvaatanko tutkimustulosten käsittely sekä niiden analyysi työssä riittävän tarkasti ja onko esitetty perusteet tutkimustulosten tueksi. (Aalto & Puusa 2020, luku 11, Laadullisen tutkimuksen erityisluonne, Laadullisen tutkimuksen luotettavuus.) Olen rakentanut työni yksilöllisesti valitsemieni tutkimusmenetelmien varaan, ja kuvannut työn vaiheita ja aineistoa mahdollisimman lä-

pinäkyvästi ja yksityiskohtaisesti tietoperustaan tukeutuen. Työni johtopäätökset ovat syntyneet suoraan tutkimusaineistoni pohjalta ja ne perustelevat työn tuotoksena laatimani kehitysehdotukseni tilaajalle.

Pohtiessani tutkimukseni vakuuttavuutta kyselyyn vastanneiden ja haastateltavieni kautta herää kysymys, keitä kyselyni on organisaatioissa tavoittanut. Apunani oli toki kattava listaus toimijoista, mutta en tiennyt, missä roolissa kukin viestini vastaanottaja organisaatiossaan toimii. Kysely ei siis välttämättä tavoittanut aina oikeita henkilöitä vastaamaan toiminnan vastuullisuustyöstä, jolloin siihen ei välttämättä lainkaan reagoitu tai siihen voitiin vastata omista lähtökohdista ilman kytköstä organisaation varsinaiseen toimintaan. Kyselyyn vastanneet myös voivat olla jo valmiiksi vastuullisuusorientoituneita eli he toteuttavat tapahtumisissaan vastuullisuustoimia ja suhtautuvat asiaan jo valmiiksi myönteisesti. Tällöin kyselyllä saadaan kuva nykytilasta, joka vallitsee vastuullisten toimijoiden tapahtumissa, mutta kokonaiskuva tapahtumien vastuullisuustyön tilasta jää auttamatta vajaaksi. Tämän huomion myötä myös haastateltuiden vastuullisuustyön syiden syventäminen liittyy ainoastaan niihin toimijoihin, jotka jo toimivat vastuullisesti eikä selvyyttä saada siihen, miksi joku ei lainkaan valitse vastuullisemmin. Tämä tosiasia avaa mahdollisuuden jatkotutkimukselle aiheen piirissä. Jatkossa voitaisiin yrittää tutkia niitä tapahtumatoimijoita, jotka eivät vielä ole käynnistäneet minkäänlaisia vastuullisuustoimia ja selvittää sille syitä ja kannustamisen keinoja.

Toteuttamani kyselyn vastaajamäärä ylitti odotukseni ja se houkutteli vastaajia monipuolisesti Tampereen tapahtuma-alaa edustavien erilaisten toimijoiden keskuudesta. Kyselyn tekniset haasteet liittyivät monin paikoin kysymysten ja vastausvaihtoehtojen monitulkintaisuuteen, vaikka niitä hiottiin huolella ja niiden toimivuutta ja ymmärrettävyyttä testattiin kymmenellä eritaustaisella henkilöllä. Kyselytuloksista nousee esimerkiksi hämmentävästi esiin niin ympäristö vastuullisuuden kuin sosiaalisen vastuullisuuden teeman yhteydessä väärinymmärryksen mahdollisuus, mikä aiheuttaa tuloksissa ristiriitaisuutta. Kysymysten viisi ja kuusi vastusvaihtoehdolla ” Jos joku edellä mainituista ei toteudu, tarkentaisitteko miksi” pyrittiin jo alustavasti selvittämään syitä toiminnalle, mutta pyrkimykseni ei soveltunut käytäntöön. Kyseisissä vastausvaihtoehtoisissa on aivan liian vähän valintoja suhteessa niihin valintoihin, jotka kuvaavat toteutuneita toimia. Eli huomattavasti useamman vastaajan olisi pitänyt valita kyseinen vaihtoehto, koska monen toimenpiteen kohdalla vastaajien määrä jää liian pieneksi suhteessa tämän yhden vaihtoehdon tarjoamaan informaatioon.

Toinen kyselyyn liittyvä potentiaalinen parannuskeino olisi ohjeiden sisältöön liittyvässä kysymyskokonaisuudessa muokata vastausvaihtoehtoja siten, että vastaajien määrää olisi voitu mahdollisesti kasvattaa neljästä vastanneesta useampaan. Kysymyksessä kahdeksan rajaan vastaajista pois ne, joiden mielestä kattavat ohjeet eivät kaipaa kehitettävää. Vastausvaihtoehdoissa en anna mahdollisuutta sille, että vastaajan mielestä ohjeet olisivat pääosin kattavat, mutta että niissä saattaisi olla jonkin verran kehitettävää. Nämäkin kehitystoiveet olisivat kuitenkin olleet tervetulleita.

Haastatteluiden anti oli sisällöllisesti erittäin hedelmällinen tutkimuskysymyksiini vastaamisen kannalta, ja viihdyimmekin aiheen äärellä peräti kaksinkertaisen ajan suunnittelemani nähden. Haastateltavia oli kuitenkin todella vaikea saada, sillä kaikilla tuntui olevan liian kiireinen loppuvuosi osallistuakseen lyhyeenkin haastatteluun. Aikatauluvaikeudet tulivat minulle yllätyksenä ja haastateltavien määrä jäi lopulta suppeaksi. Toteutuneiden haastatteluiden myötä oli kuitenkin äärimmäisen hienoa huomata, että aihe herättää aidosti ja monipuolisesti ajatuksia sekä ideoita vastuullisuustyön edistämiseksi myös oman toiminnan ulkopuolella. Haastattelut raottivat jo ovea niihin mahdollisuuksiin, mitä verkostomaisella toiminnalla voitaisiin saada tapahtuma-alalla aikaan vastuullisuustyön edistämiseksi erilaisten toimijoiden kesken ajatuksia intensiivisesti vaihtamalla.

Tilaaorganisaatio oli tyytyväinen työhön ja sen tuottamiin tuloksiin. Tilaaaja tunnisti työn esiin nostamat ongelmakohdat kaupungin ohjeiden ja Valitse vastuullisemmin -palvelun tunnettuudessa ja siinä, ettei niitä ole pystytty kunnolla jalkauttamaan kohderyhmän tietoisuuteen ja aktiiviseen käyttöön. Työn toimenpide-ehdotukset koettiin käytännönläheisinä ja toteutettavina, ja suunnitelma niiden jalkauttamiseksi alkoi syntyä jo työn esittelytilaisuudessa. Opinnäytetyön aineistonkeruun työkalut nähtiin hyödyllisinä myös niiden skaalautuvuuden myötä muiden elämyksellisuuden osa-alueiden vastuullisuustyön nykytilan selvitystyössä. Tavallaan voitaisiin myös ajatella, että opinnäytetyö jo itsessään toimi alkusysäyksenä ohjeiden ja Valitse vastuullisemmin -palvelun jalkauttamiseen tuodessaan ne tutkimusprosessissa vahvasti esille ja tapahtuma-alan tietoisuuteen.

Opinnäytetyöni voi laajemmassa mittakaavassa antaa tapahtuma-alalle vastuullisuustyön kipinän ja ideoita sovellettavaksi kunkin omaan toimintaan. Se voi herätellä varsinkin Tampereen alueen toimijoita tarttumaan tuumasta toimeen ja valitsemaan vastuullisemmin tämän työn myötä joillekin ensimmäistä kertaa esille tuotujen kaupungin ohjeiden avulla. Alueen tapahtumajärjestäjien nykytila-analyysi antaa myös arvokasta tietoa tapahtuma-alan vastuullisuuden

kokonaiskuvan hahmottamiseen. Lisäksi se viitoittaa jatkotutkimusmahdollisuuksia myös muiden aiheesta lisätietoa kaipaavien organisaatioiden tutkimushankkeisiin.

LÄHTEET

- Aalto, Iris & Puusa, Anu 2020. Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. (E-kirja.) Helsinki: Gaudeamus, luku 11.
- Aaltonen, Elli 2022. Mitä sosiaalinen kestävyys on ja miten sitä voi mitata? Tampereen Yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan verkkojulkaisu. Artikkelinä 2.6.2022. Viitattu 23.23.2022. <https://www.tuni.fi/alustalehti/2022/06/02/mita-sosiaalinen-kestavyys-on-ja-miten-sita-voi-mitata/>
- Alatalo, Eliisa 2019. Sateenkaari journalismissa. Setan opas sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen, sateenkaariperheiden ja suhteiden moninaisuuden käsittelyyn mediassa. Setajulkaisu 2019. Viitattu 26.10.2022. <https://setary.sharepoint.com/Setafitiedostoalue/Forms/AllItems.aspx?id=%2FSetafitiedostoalue%2FOppaat%2Desitteet%2Ddokumentit%2FToimitajaopas%5F2019%2Epdf&parent=%2FSetafitiedostoalue%2FOppaat%2Desitteet%2Ddokumentit&p=true&ga=1>
- Alila, Antti & Gröhn, Kari & Keso, Ilari & Volk, Raija 2011. Sosiaalisen kestävyden käsite ja mallintaminen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen raportteja ja muistiota 2011:1. Viitattu 19.10.2022. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3154-1>
- Blinnikka, Petra 2020. Mitä on vastuullinen matkailu? Mitä eroa on kestäväällä ja vastuullisella matkailulla? Blogikirjoitus 8.9.2020. Viitattu 5.10.2022. <https://blogit.jamk.fi/turbinaatori/2020/09/08/mita-on-vastuullinen-matkailu-mita-eroa-on-kestavalla-ja-vastuullisella-matkailulla/>
- Eizenberg, Efrat & Jabareen, Yosef 2017. Social sustainability: A New Conceptual Framework. Sustainability, 9 (1), 68. Switzerland: MDPI. Artikkelinä 5.1.2017. Viitattu 4.10.2022. <https://doi.org/10.3390/su9010068>
- Ekokompassi 2022. Ekokompassi opas. Viitattu 13.10.2022. <https://drive.google.com/file/d/1dUi-ot1inLiFHRpS3NwSAf0uLsRH4orb/view>
- Elinkeinoelämän keskusliitto 2022. Vastuullisuus. Viitattu 13.10.2022. <https://ek.fi/tavoitteemme/vastuullisuus/>
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. (E-kirja.) Tampere: Vastapaino.
- EU 2022. EUR-Lex. Access to European Union Law. Kestävä kehitys. Viitattu 3.10.2022. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=LEGISSUM:sustainable_development
- Flow Festival 2022. Sustainable Flow. Viitattu 24.10.2022. <https://www.flowfestival.com/festivaali/sustainable-flow/>
- Gatwick Airport 2022. Travelling with children. Viitattu 26.10.2022. <https://www.gatwickairport.com/at-the-airport/passenger-services/children/?fbclid=IwAR3MqVS-NKRvrNmTHLfCHJDvulKoKHPucSeE85BuradyVYrjJR9ueHNEiczM>
- GDS Global Destination Sustainability Movement 2022. Methodology. Viitattu 14.9.2022. <https://www.gds.earth/wp-content/uploads/Methodology-2022.pdf>

- Harmaala, Minna-Maari & Jallinoja, Niina. 2012. Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. (E-kirja.) Helsinki: Talentum Media.
- Helsingin kaupunki 2022. Tapahtumien ympäristövastuullisuus. Viitattu 20.10.2022. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu/ymparistovastuullisuus/tapahtuma>
- ISO 2018. Discovering ISO 26000. Guidance on Social Responsibility. Switzerland: ISO. Viitattu 6.10.2022. <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100258.pdf>
- Jones, Meegan 2018. Sustainable event management: a practical guide. Third Edition. (E-kirja.) New York, NY: Routledge 2018.
- Jyväskylän kaupunki 2022. Tapahtumajärjestäjän opas. Viitattu 24.10.2022. https://www.jyvaskyla.fi/sites/default/files/2022-08/tapahtumajarjestajan_opas_2022.pdf
- Kanninen, Ohto & Virkola, Tuomo 2021. Rekrytointisyrjintä ja sen vastaiset keinot. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:27. Viitattu 24.10.2022. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-326-5>
- Korkeamäki, Heidi 2022. Koordinaattori. Tampereen kaupungin tapahtumapalvelut. Suullinen tiedonanto. 16.9.2022.
- Kulttuuria kaikille -palvelu 2022a. Mitä on saavutettavuus. Viitattu 13.10.2022. https://www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus_mita_on_saavutettavuus
- Kulttuuria kaikille -palvelu 2022b. Kulttuuria kaikille -palvelun symbolipankki. Viitattu 26.10.2022. https://www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus_symboleja_viestintaan_kulttuuria_kaikille_palvelun_symbolipankki
- Kuluttajaliitto 2022. Viralliset ympäristömerkit. Viitattu 19.10.2022. <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/vastuullinen-kuluttaminen-ymparisto-ja-energiamerkit/>
- Kuusisto, Tiina & Koskimaa, Susanna (toim.) 2019. Vihreä festivaali. Opit kestäväan kehitykseen. Pirkanmaan festivaalit ry. Viitattu 6.10.2022. https://www.pirfest.fi/wp-content/uploads/2020/01/Pirfest_eko-opas_verkkosivut.pdf
- Landström, Mariko 2020. Onko päästöjen kompensointi rahastusta? Blogikirjoitus 29.1.2020. Viitattu 19.10.2022. <https://www.sitra.fi/blogit/onko-paastojen-kompensointi-rahastusta/>
- Lapin ammattikorkeakoulu 2019. Vastuullisuus. Julkaistu 30.4.2019. Viitattu 27.9.2022. <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/tourismabc/vastuullisuus/>
- Lapiņa, Inga & Maurāne, Gunta & Stariņeca, Olga 2014. Human Resource Management Models: Aspects of Knowledge Management and Corporate Social Responsibility. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 110, 577-586. Artikkelin 01/2014. Viitattu 5.10.2022. https://www.researchgate.net/publication/270847801_Human_Resource_Management_Models_Aspects_of_Knowledge_Management_and_Corporate_Social_Responsibility
- Lindroos, Juha & Teriö, Jaana (toim.) 2012. Vastuullisen ja kestäväan tapahtumatuotannon elementit. (E-kirja.) Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu 138.
- MyHelsinki 2022. Vastuullisempien valintojen kriteeristö. Viitattu 10.10.2022. <https://www.myhelsinki.fi/fi/valitse-vastuullisemmin/vastuullisempien-valintojen-kriteerist%C3%B6>

- Nysse 2021. Nysse, Tappara ja Ilves testaavat uudenlaista tapahtumalippua: Nysse kyytiin jääkiekko-ottelulipulla. Uutinen 22.11.2021. Viitattu 18.10.2022. <https://www.nysse.fi/ajankohtaista/uutiset/nysse-tappara-ja-ilves-testaavat-uudenlaista-tapahtumalippua-nysse-kyytiin-jaakiekk-ottelulipulla.html>
- Nysse 2022. Tapahtumalippu. Viitattu 18.10.2022. <https://www.nysse.fi/liput-ja-hinnat/tapahtumalippu.html>
- Maailma kylässä 2022a. Ympäristö. Viitattu 24.10.2022. <https://maailmakylassa.fi/ymparisto/>
- Maailma kylässä 2022b. Syrjinnästä vapaa festivaali. Viitattu 24.10.2022. <https://maailmakylassa.fi/syrjinnasta-vapaa-festivaali/>
- Malve, Sara 2015. Banderollituotteet ilahduttavat festarikansaa. Uutinen 25.6.2015. Viitattu 24.10.2022. <https://www.turkuamk.fi/fi/ajankohtaista/747/banderollituotteet-ilahduttavat-festarikansaa/>
- Oikeusministeriö 2022. Julistautuminen. Viitattu 26.10.2022. <https://yhdenvertaisuus.fi/julistautuminen>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. (E-kirja.) Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Oulun kaupunki 2022a. Tapahtumaopas. Viitattu 24.10.2022. <https://www.ouka.fi/oulu/tapahtumat/tapahtumajarjestajan-opas>
- Oulun kaupunki 2022b. Ympäristövastuu. Viitattu 24.10.2022. <https://www.ouka.fi/oulu/tapahtumat/ymparistovastuu>
- Perkkiö, Nelli & Westerlund, Ina 2022. Arabian katufestivaali. Ekologisesti kestävä tapahtumatuotanto. Viitattu 19.10.2022. <https://www.arabiankatufestivaali.fi/wp-content/uploads/sites/42/2022/05/Ekologisesti-kestava-tapahtumatuotanto-Case-AKF-Opas-2022.pdf>
- Puusa, Anu 2020a. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. (E-kirja.) Helsinki: Gaudeamus, luku 6.
- Puusa, Anu 2020b. Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. (E-kirja.) Helsinki: Gaudeamus, luku 9.
- Ramm-Schmidt Michaela 2020. Onko aika määritellä vastuullisuus uudelleen? Mitä uudistava toiminta tarkoittaa? Blogikirjoitus 10.11.2020. Viitattu 14.9.2022. <https://www.bsag.fi/fi/onko-aika-maaritella-vastuullisuus-uudelleen-mita-uudistava-toiminta-tarkoittaa/>
- Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo 2017. Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa Matti Hyvärinen & Pirjo Nikander & Johanna Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. (E-kirja.) Tampere: Vastapaino, luku 21.
- Suomen YK-liitto 2022. Kestävän kehityksen tavoitteet. Viitattu 23.12.2022. <https://www.yk-liitto.fi/kestava-kehitys?fbclid=IwAR3Imq3-zFnett3SJw7GDEPF3LkvMCUU86UarvJK-TAdUHdC-kS-axbhK9CQ>

- Tampere Jazz Happening 2022. Vastuullisuus. Viitattu 24.10.2022. <https://tamperejazz.fi/vastuullisuus/>
- Tampereen kaupunki 2020. Hiilineutraali Tampere 2030 –tiekartta. Viitattu 14.9.2022. https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-05/hiilineutraali_tampere_2030_tiekartta.pdf
- Tampereen kaupunki 2021a. Tampereen strategia 2030. Tekemisen kaupunki. Viitattu 8.9.2022. https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-05/FINAL_Tampereen%20strategia%202030_saavutettava_0.pdf
- Tampereen kaupunki 2021b. Tapahtumien 2021 vaikuttavuusarviointi. Viitattu 12.10.2022. <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiYjk5YzlhYjctNTZmNy00M2U2LThhMDgtYmY1Njk4NDdiYWFlliwidCI6ImRk-ZTVkYzEyLWJkM2MtNGMwNi04NWNjLTM0MzYxZWZlOWFkNCIsImMiOjh9>
- Tampereen kaupunki 2021c. Ihmisten Tampere – Mahdollisuuksien kaupunki. Anna-Kaisa Ikonen pormestariohjelma vuosille 2021–2025. Viitattu 13.10.2022. https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-05/ihmisten_tampere_mahdollisuuksien_kaupunki.pdf
- Tampereen kaupunki 2022a. Elämystalouden kehitysohjelma sisäinen materiaali. Viitattu 8.9.2022. Ei julkaistu.
- Tampereen kaupunki 2022b. Vastuulliset tapahtumat. Viitattu 10.10.2022. <https://www.tampere.fi/tapahtumajarjestajille/tapahtumajarjestajan-opas/vastuulliset-tapahtumat>
- Tampereen kaupunki 2022c. Tapahtuman luvat, ilmoitukset ja suunnitelmat. Viitattu 10.10.2022. <https://www.tampere.fi/tapahtumajarjestajille/tapahtumajarjestajan-opas/tapahtuman-luvat-ilmoitukset-ja-suunnitelmat>
- Tampereen kaupunki 2022d. Tapahtumaluvan suositukset ja lupaehdot 1.5.2022 alkaen. Viitattu 10.10.2022. Ei julkaistu.
- Tampereen kaupunki 2022e. Tapahtumatoiminnan suuntaviivat. Viitattu 12.10.2022. Ei julkaistu.
- Tampereen kaupunki 2022f. Tampereesta sosiaalisesti kestävien suur tapahtumien esimerkkikaupunki. Valtuustoaloite. TRE:2378/14.00.01/2022. Viitattu 12.10.2022. [https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginhallitus/Kokous_2282022/Valtuustoaloite_Tampereen_tekemiseksi_so\(276626\)](https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginhallitus/Kokous_2282022/Valtuustoaloite_Tampereen_tekemiseksi_so(276626))
- Tampereen kaupunki 2022g. §317 Valtuustoaloite Tampereen tekemiseksi sosiaalisesti kestävien suur tapahtumien esimerkkikaupungiksi – Minna Minkkinen ym. Kaupunginhallituksen pöytäkirja. TRE:2378/14.00.01/2022. Viitattu 12.10.2022. [https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginhallitus/Kokous_2282022/Valtuustoaloite_Tampereen_tekemiseksi_so\(276626\)](https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginhallitus/Kokous_2282022/Valtuustoaloite_Tampereen_tekemiseksi_so(276626))
- Tapahtumateollisuus ry 2020. Tapahtumateollisuuden toimialatutkimus 2020 osa 2. Viitattu 26.10.2022. https://www.tapahtumateollisuus.fi/wp-content/uploads/2020/09/Tapahtumateollisuuden-toimialaraportti-2020_osa-2_high.pdf
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. (E-kirja.) Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

- Turun kaupunki 2022a. Tapahtumajärjestäjän opas. Viitattu 20.10.2022. <https://www.turku.fi/tapahtumajarjestajan-opas>
- Turun kaupunki 2022b. Saavutettavuus. Viitattu 20.10.2022. <https://www.turku.fi/tapahtumien-saavutettavuus>
- Turun kaupunki 2022c. Vastuullisuus. Viitattu 20.10.2022. <https://www.turku.fi/tapahtumien-vastuullisuus>
- Työsuojeluhallinto 2022. Ajantasainen työsuojelulainsäädäntö. Viitattu 18.10.2022. <https://www.tyosuojelu.fi/tietoa-meista/toiminta/lainsaadanto>
- United Nations 2022. Global Compact. Social Sustainability. Viitattu 5.10.2022. <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/our-work/social>
- Valtioneuvoston kanslia 2022a. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 3.10.2022. <https://kestavakehitys.fi/kestava-kehitys>
- Valtioneuvoston kanslia 2022b. Resurssiviisas talous ja hiilineutraali yhteiskunta. Viitattu 5.10.2022. <https://kestavakehitys.fi/seuranta/resurssiviisas-talous>
- Visit Sodankylä 2022a. Yleistä tapahtuman järjestämisestä. Viitattu 25.10.2022. <https://www.visitsodankyla.fi/tapahtumajarjestajan-tietopankki/yleisia-ohjeita-tapahtumajarjestajalle/>
- Visit Sodankylä 2022b. Resurssipankki. Viitattu 25.10.2022. <https://www.visitsodankyla.fi/tapahtumajarjestajan-tietopankki/resurssipankki/>
- Visit Tampere 2022a. Valitse vastuullisemmin. Viitattu 10.10.2022. <https://visittampere.fi/valitse-vastuullisemmin/>
- Visit Tampere 2022b. Tampere Jazz Happening. Viitattu 26.10.2022. <https://visittampere.fi/tapahtuma/tampere-jazz-happening/>
- Yhdenvertaisuuslaki. 1325/2014.
- Ympäristöhallinto 2022. Ympäristöjärjestelmät ja johtaminen. Viitattu 13.10.2022. https://www.ymparisto.fi/fi-fi/kulutus_ja_tuotanto/ymparistojarjestelmat_ja_johtaminen
- Ympäristöministeriö 2022a. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 3.10.2022. <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>
- Ympäristöministeriö 2022b. Ympäristönsuojelun lainsäädäntö ja ohjeet. Viitattu 13.10.2022. <https://ym.fi/ymparistonsuojelun-lainsaadanto-ja-ohjeet>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Tapahtumajärjestäjän vastuullisuustyö ja tarpeet

Valitkaa jokaisen kysymyksen kohdalla sopivat vastausvaihtoehdot, tai kirjoittakaa vastauksenne sille varattuun kenttään. Lomake ohjaa vastausvaihtoehtojen perusteella etenmistänne, minkä vuoksi osa kysymyksistä voi jäädä pois.

TAUSTATIEDOT

1. Millaista tapahtumatoimijaa organisaationne edustaa?

- Yksittäisen tai säännöllisen tapahtuman järjestäjä
- Tapahtumia tai tapahtumapalveluja tuottava yritys
- Tapahtumapaikka
- Urheiluorganisaatio
- Julkinen organisaatio
- Muu, mikä:

OMAN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN

2. Mitkä seuraavista kestävään kehitykseen liittyvistä käsitteistä ovat teille tuttuja?

- Kestävyys
- Vastuullisuus
- Sosiaalinen vastuullisuus
- Ympäristövastuullisuus

3. Tunnistatteko, miten vastuullisuus jo toteutuu tapahtumissanne?

- Kyllä

Ei, miksi:

4. Tunnistattekko omista tapahtumistanne kehityskohteita vastuullisuuteen liittyen?

Ei

Kyllä, mitä:

TEEMAT

5. Minkälaisia ympäristövastuullisia toimia toteutatte tapahtumissanne?

Kierrätämme jätteet.

Käytämme ekologisesti kestäviä tuotteita esim. tarjoilussa.

Pienennämme hankintojemme hiilijalanjälkeä.

Meillä on suunnitelma sähkön ja lämmön käytön vähentämiseksi.

Vähennämme ruokahävikkiä.

Muita, mitä:

Jos joku edellä mainituista ei toteudu, tarkentaisitteko miksi:

6. Millä toimilla huomioitte sosiaalisen vastuullisuuden tapahtumissanne?

Esteettömyys- ja saavutettavuustiedot ovat selkeästi saatavilla.

Tapahtumamme on esteetön ja saavutettava.

Meillä on turvallisemman tilan ohje laadittuna ja näkyvillä.

Edistämme aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Tarjoamme ilmaisohjelmaa osana tapahtumaamme.

Työllistämme vaikeasti työllistyviä.

Kannustamme vapaaehtoistyön tekemiseen työajalla tai annamme osan tuotoistamme hyväntekeväisyyteen.

Muita, mitä:

Jos joku edellä mainituista ei toteudu, tarkentaisitteko miksi:

OHJEET

7. Ovatko Tampereen kaupungin ohjeet vastuullisten tapahtumien järjestämiseen helposti saavutettavat?

Kyllä, löydämme ohjeet helposti.

Ei, ohjeet ovat liian hajallaan.

Ei, emme ole tienneet ohjeista. → siirry kysymykseen 11.

Ei, emme ole löytäneet ohjeita. → siirry kysymykseen 11.

Emme ole tarvinneet ohjeita. → siirry kysymykseen 11.

Ei, muu syy:

8. Tarjoaako Tampereen kaupunki kattavat ohjeet vastuulliseen tapahtumajärjestämiseen liittyen?

Kyllä → siirry kysymykseen 11.

Ei, miksi:

9. Mistä vastuullisuuden osa-alueesta kaipaatte kaupungilta lisää ohjausta?

Ympäristö

Sosiaalinen

Taloudellinen

Viestintä

10. Millaista ohjausta kaipaatte?

Oppaita

Koulutusta

Konsultointia

Hyvien käytänteiden jakamista verkostoissa

11. Oletteko liittyneet Visit Tampereen Valitse vastuullisemmin -palveluun, josta löytyy vastuullisuuskriteeristö tapahtumajärjestäjille?

Kyllä → siirry kysymykseen 13.

Ei, miksi:

12. Mikä voisi saada organisaationne liittymään Valitse vastuullisemmin -palveluun?

Lisätieto palvelusta

Konkreettisen tuen saaminen toiminnan kehittämiseen

Lisätieto vastuullisuudesta meidän organisaatiomme kontekstissa

Mahdollisuudet saada lisää näkyvyyttä

Muu, mikä:

13. Koetteko, että voisitte edistää tapahtumienne vastuullisuustyötä entuudestaan ohjauksen ja Valitse vastuullisemmin -palvelun avulla?

Kyllä

Ei, miksi:

En osaa sanoa, miksi:

YHTEYSTIEDOT

Tämä kohta pidetään erillään vastauksista, jotta kyselyn anonymiteetti säilyy.

14. Jättäisittekö yhteystietonne, mikäli saamme mahdollisesti olla teihin yhteydessä lyhyen teemahaastattelun merkeissä syventääksemme ymmärrystämme tapahtuma-alan tarpeista vastuullisuustyöhön liittyen. Haastattelu on osa opinnäytetyötä ja sen vastaukset voidaan käsitellä anonyymisti.

Nimi

Sähköposti

Matkapuhelin

Organisaatio

Kiitos vastauksestanne!

Liite 2. Haastattelurunko

HAASTATTELURUNKO

1. Vastuullisuuden tunnistaminen

- termien ymmärtäminen

2. Organisaation vastuullisuustyö tällä hetkellä

Operatiivinen taso

- Miten näkyy ja sopii toimintaan
- onko laadittu ohjeita tai suunnitelmia, vastuuhenkilö tms.

Syiden pohtiminen

- Mahdollisuudet edistää
- Miksi tehdään tai miksi ei tehdä
- Vastuullisuuden tärkeys tapahtumatuotannoissa (organisaatio/yleisö)
- Mikä voisi edistää/kannustaa

3. Toiveet ja tarpeet kaupungille

- Ajatukset ohjauksen tilasta
- Muita edistämisen keinoja